

KALLELSE

Nämnd Kultur- och fritidsnämnden
Datum och tid 2018-01-25 Klockan 13:00
Plats Sr Örskär, Kommunhuset, Östhammar

Besök	Nr	ÄRENDELISTA	Föredragande
	1	Information från Kultur- och fritidsförvaltningen	
	2	Budget 2017 – Bokslut/Beslut	
	3	Budget 2018 – Intern fördelning/Beslut	
	4	Intern kontrollplan 2017/Uppföljning	
	5	Intern kontrollplan 2018/Antagande	
	6	Kultur- och fritidsförvaltningens beslutsattester 2018	
	7	Reglemente för kultur- och fritidsnämnden – revidering med anledning av ny kommunallag och införandet av medborgarmotion	
	8	Delegationsordning för kultur- och fritidsnämnden/Antagande	
	9	Region Uppsalas kulturplan 2019-2022/Remissyttrande	
	10	Östhammars Sportklubb/Ansökan	Peter Jansson
	11	Anmälningsärenden	

Sekreterare Peter Källman

Ordförande Jonas Lennström (S)

1

Information från Kultur- och fritidsförvaltningen

Information från Kultur- och fritidsförvaltningen i syfte att skapa medvetenhet om och insyn i förvaltningens olika verksamheter.

Kultur- och fritidschef Susanna Westman föredrar ärendet.

Kultur- och fritidsnämndens beslut

2

Dnr KFN 2016-38

Dpl 041

Budget 2017 – Bokslut
Beslut

Kultur- och fritidschef Susanna Westman föredrar ärendet.

Arbetsutskottets beslut

Arbetsutskottet har tagit del av presentationen och överlämnar ärendet till nämnden för beslut.

Kultur- och fritidsnämndens beslut

3

Dnr KFN 2017-139

Dpl 041

Budget 2018 – Intern fördelning
Beslut

Handling delas ut på sammanträdet.

Kultur- och fritidschef Susanna Westman föredrar ärendet.

Arbetsutskottets beslut

Arbetsutskottet har tagit del av presentationen och överlämnar ärendet till nämnden för beslut.

Kultur- och fritidsnämndens beslut

4

Dnr KFN 2017-7

Dpl 003

Intern kontrollplan 2017
Uppföljning

Handling A

Kultur- och fritidsnämnden har att godkänna uppföljning av intern kontrollplan för Kultur- och fritidsförvaltningen 2017.

Kultur- och fritidschef Susanna Westman föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag

Kultur- och fritidsnämnden godkänner Intern kontrollplan 2017.

Kultur- och fritidsnämndens beslut

5

Dnr KFN-2018-5

Dpl 003

Intern kontrollplan 2018
Antagande

Handling B

Kultur- och fritidsnämnden har att anta intern kontrollplan för Kultur- och fritidsförvaltningen 2018.

Kultur- och fritidschef Susanna Westman föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag

Kultur- och fritidsnämnden antar Intern kontrollplan 2018.

Kultur- och fritidsnämndens beslut

6 Dnr KFN-2018-6 Dpl 002

Kultur- och fritidsförvaltningens beslutsattester 2018

Handling C

Kultur- och fritidsnämnden har att besluta om beslutsattester inom Kultur- och fritidsförvaltningen för 2017.

Kultur- och fritidschef Susanna Westman föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag

Kultur- och fritidsnämnden fastställer Kultur- och fritidsförvaltningens beslutsattester 2018 enligt bilaga.

Kultur- och fritidsnämndens beslut

7

Dnr KFN-2018-7

Dpl 003

Reglemente för kultur- och fritidsnämnden – revidering med anledning av ny kommunallag och införandet av medborgarmotion

Handling D

Kultur- och fritidsnämnden har att godkänna förslag till revidering av sitt reglemente med anledning av den nya kommunallagen och att kommunfullmäktige har beslutat om att införa medborgarmotion i kommunen.

Kultur- och fritidschef Susanna Westman föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag

Kultur- och fritidsnämnden godkänner förslag till Reglemente för kultur- och fritidsnämnden och överlämnar det till kommunfullmäktige för antagande.

Kultur- och fritidsnämndens beslut

8 Dnr KFN-2018-8 Dpl 003

Delegationsordning för kultur- och fritidsnämnden
Antagande

Handling E

Nämnden har att fatta beslut om antagande av reviderad delegationsordning för kultur- och fritidsnämnden. Delegationsordningen behöver revideras för att stämma överens med den nya kommunallagen.

Kultur- och fritidschef Susanna Westman föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag

Kultur- och fritidsnämnden antar Delegationsordning för kultur- och fritidsnämnden

Kultur- och fritidsnämndens beslut

9 Dnr KFN 2018-2 Dpl 900

Region Uppsalas kulturplan 2019-2022
Remissyttrande

Handling F

Östhammars kommun har fått Region Uppsalas kulturplan 2019-2022 för remiss.

Samrådstid: 19 december 2017 – 20 februari 2018.

Kultur- och fritidschef Susanna Westman och kulturstrateg Peter Källman föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag

Arbetsutskottet har tagit del av informationen och överlämnar ärendet till nämnden för beslut.

Tjänsteförslag till yttrande delas ut på sammanträdet.

Kultur- och fritidsnämndens beslut

10

Dnr KFN 2017-184 Dpl 386

Östhammars Sportklubb
Ansökan om stöd för anläggning av konstgräs

Handling G

Östhammars Sportklubb ansöker om stöd för anläggning av konstgräs på Östhammars Sportklubbs idrottspark i Östhammars tätort.

Tjänsteförslag till beslut delas ut på sammanträdet.

Utvecklingsledare Peter Jansson föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag

Kultur- och fritidsförvaltningen uppdras inleda en dialog med Östhammars Sportklubb kring stöd för anläggning av konstgräsplan.

Kultur- och fritidsnämndens beslut

11

Dnr

Dpl 904

Anmälningsärenden

- a) Prel. bidrag till samlingslokal 2018
- b) Redovisning av arrangemangsstöd Konstpåk 2017
- c) Redovisning av arrangemangsstöd Östhammars Ordfestival 2017

Kultur- och fritidsnämndens beslut

Intern kontrollplan

Kultur- och fritidsnämnden 2017 - uppföljning

Process (rutin/system)	Kontrollmoment	Kontrollansvar	Frekvens	Metod	Rapportering till	Uppföljning
Diarieföring	Att inkomna handlingar diarieförs i enlighet med gällande lagstiftning och rutin	Ekonomiassistent	Månadsvis	Stickprov	Förvaltningschef	Ingen avvikelse
Föreningsstöd	Att föreningsstöd beslutas och betalas ut enligt gällande bidragsnormer	Ekonomiassistent	2 gånger per år 30/4 och 31/12	Stickprov	Förvaltningschef	Ingen avvikelse
Delegation och beslut	Att beslut fattas i enlighet med gällande lagstiftning, delegationsordningar och dokumentationskrav	Nämndsekreterare	Stickprov	Granskning av diarium samt återrapporterade delegationsbeslut	Förvaltningschef	Ingen avvikelse
Attestrutiner	Att beslutade rutiner följs	Assistent	2 gånger per år 30/4 och 31/12	Stickprov	Förvaltningschef	Ingen avvikelse
Representation	Att lagstiftning och kommunens representationspolicy följs	Assistent	2 gånger per år 30/4 och 31/12	Stickprov	Förvaltningschef	Ingen avvikelse
Fakturering	Att fakturering är utförd enligt beslutsunderlag	Ekonomiassistent	Löpande	Komplett	Förvaltningschef	Ingen avvikelse

Intern kontrollplan

Kultur- och fritidsnämnden 2018

Process (rutin/system)	Kontrollmoment	Kontrollansvar	Frekvens	Metod	Rapportering till
Diarieföring	Att inkomna handlingar diarieförs i enlighet med gällande lagstiftning och rutin	Ekonomiassistent	Månadsvis	Stickprov	Förvaltningschef
Föreningsstöd	Att föreningsstöd beslutas och betalas ut enligt gällande bidragsnormer	Ekonomiassistent	2 gånger per år i maj och december	Stickprov	Förvaltningschef
Delegation och beslut	Att beslut fattas i enlighet med gällande lagstiftning, delegationsordningar och dokumentationskrav	Nämndsekreterare	Stickprov	Granskning av diarium samt återrapporterade delegationsbeslut	Förvaltningschef
Attestrutiner	Att beslutade rutiner följs	Assistent	2 gånger per år i maj och december	Stickprov	Förvaltningschef
Representation	Att lagstiftning och kommunens representationspolicy följs	Assistent	2 gånger per år i maj och december	Stickprov	Förvaltningschef
Fakturering	Att fakturering är utförd enligt beslutsunderlag	Ekonomiassistent	Löpande	Komplett	Förvaltningschef

Förteckning över beslutsattestanter inom Kultur- och fritidsförvaltningen 2018

Ansvar	Enhet/arbetsställe	Beslutsattestant	Befattning	Beloppsgräns
3*	Kultur- och fritidsförvaltningen	Susanna Westman	Kultur- och fritidschef	1 500 000 kr
3*	Kultur- och fritidsförvaltningen	Per Åsberg	Enhetschef	150 000 kr
3*	Kultur- och fritidsförvaltningen	Magnus Åberg	Enhetschef	150 000 kr

Reglemente för kultur- och fritidsnämnden

Utöver vad som stadgas i kommunallag och speciallagstiftning ska följande gälla för kultur- och fritidsnämnden.

Verksamhet

Kultur – och fritidsnämndens ansvarsområden

1 §

Kultur- och fritidsnämnden ska verka för en meningsfull fritid för kommunens invånare, som de är nöjda med.

I enlighet med de mål, riktlinjer och ekonomiska ramar som fullmäktige anger ansvarar kultur- och fritidsnämnden för följande:

Ungdomsråd
Ungas mötesplatser
Stöd till föreningar, studieförbund och övriga organisationer inom nämndens område
Verksamhet i idrotts-, fritids-, kulturanläggningar
Rörligt friluftsliv
Simskola
Stipendier inom nämndens område
Biblioteksverksamhet
Evenemang
Kultur i vård och omsorg
Offentlig konst
Kulturmiljövård
Folkhälsoforum
Lokalbokning av utrymmen som disponeras av nämnden
Regional och statlig samverkan inom kultur- och fritidsområdet

2 §

Kultur- och fritidsnämnden ska

- se till att ovannämnda verksamheter bedrivs, följs upp och utvärderas i enlighet med de mål och riktlinjer som finns i författningar och föreskrifter samt i måldokument mm som kommunfullmäktige fastställer
- hålla sig underrättad om utvecklingen inom nämndens verksamheter samt ta de initiativ och framlägga de förslag som nämnden ser som nödvändiga
- svara för planerings- och utvecklingsfrågor inom nämndens verksamhetsområde

- verka för en jämställd kultur- och fritidsverksamhet
- stimulera ungas delaktighet och inflytande
- främja tillgänglig kultur- och fritidsverksamhet för alla
- tillsammans med föreningar, organisationer och enskilda verka för en meningsfull fritid för kommunens invånare
- inom ramen för fastställda normer besluta om bidrag till föreningar, studieförbund och organisationer och därigenom medverka till en attraktiv, innehållsrik, geografiskt spridd verksamhet inom kultur- och fritidsområdet

Barn och ungdomar ska prioriteras.

Talerätt

§ 3

Kultur- och fritidsnämnden får själv eller genom ombud föra kommunens talan i alla mål och ärenden som rör nämndens verksamhetsområde.

Delegering från kommunfullmäktige

§ 4

Kultur- och fritidsnämnden skall besluta i följande ärenden:

- Taxor och avgifter för:
 - o lokalupplåtelse i de anläggningar och lokaler som nämnden bedriver verksamhet
 - o lokalupplåtelse i kommunens motions- och gymnastiksalar
 - o entréavgifter till simhallar och evenemang
 - o friskvårdsaktiviteter; gym, gruppträning, vattenaktiviteter (simskola, babysim, vattengymnastik) m.m
 - o camping- och båtplatsavgift på Kallerö
 - o försenat biblioteksmaterial (porto- och förseningsavgifter) och administrationsavgifter vid beställning av böcker i samband med boklån
 - o IP Skogen; (uthyrning av scenvagn, tält, högtalare m m)
- Nämndens förvaltningsorganisation inom de riktlinjer som fullmäktige fastställt.
- Nämnden har rätt att omdisponera medel inom de av kommunfullmäktige fastställda anslagsnivåerna.

Allmänna åliggande

§ 5

Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för

- Information till allmänheten om verksamheten inom sina ansvarsområden
- Personregister som nämnden har för verksamheten inom sina ansvarsområden.
- Diarieföring och arkivvård enligt arkivreglementet.
- Regelreformer inom sitt ansvarsområde.
- Upprätta avtal med arrendatorer, föreningar, företag och enskilda inom kultur- och fritidsektorn.

Ansvar och rapportskyldighet

§ 6

Kultur- och fritidsnämnden skall se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt, de föreskrifter som kan finnas i lag eller förordning, ingångna avtal samt bestämmelserna i detta reglemente.

Kultur- och fritidsnämnden skall regelmässigt till kommunfullmäktige rapportera hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret.

Arbetsformer

Sammansättning

§ 7

Kultur- och fritidsnämnden består av sju ordinarie ledamöter och sju ersättare.

Ersättare tjänstgöring

§ 8

Om en ledamot är förhindrad att inställa sig till ett sammanträde eller att vidare delta i ett sammanträde skall ersättare tjänstgöra i ledamotens ställe.

En ledamot som inställer sig under ett pågående sammanträde har rätt att tjänstgöra även om en ersättare har trätt in i ledamotens ställe.

Om inte ersättare väljs proportionellt skall ersättare tjänstgöra enligt den av kommunfullmäktige mellan dem bestämda ordningen.

En ersättare som har börjat tjänstgöra har dock alltid företräde oberoende av turordningen. Om styrkebalansen mellan partierna därigenom påverkas får en ersättare som inställer sig under pågående sammanträde träda in i stället för en ersättare som kommer längre ner i ordningen.

§ 9

En ledamot eller en ersättare som har avbrutit sin tjänstgöring på grund av jäv i ärendet får åter tjänstgöra, sedan ärendet handlagts.

En ledamot som har avbrutit tjänstgöringen en gång under ett sammanträde på grund av annat hinder än jäv, får åter tjänstgöra endast om ersättarens inträde har påverkat styrkebalansen mellan partierna.

Inkallande av ersättare

§ 10

En ledamot som är förhindrad att delta i ett sammanträde eller i en del av ett sammanträde, skall själv kalla sin personliga ersättare. Om även den personliga ersättaren är förhindrad att delta i sammanträdet anmäls detta till kultur- och fritidsnämndens sekreterare eller någon annan anställd vid kultur- och fritidskontoret som då kallar ersättare. Den ersättare kallas som står i tur att tjänstgöra och som inte kallats in.

Ersättare för ordförande

§ 11

Om varken ordförande eller förste vice ordförande kan delta i ett helt sammanträde eller i en del av sammanträdet, fullgör den ledamot som varit ledamot i nämnden längst tid ordförandens uppgifter.

Om ordförande på grund av sjukdom eller av annat skäl är förhindrad att fullgöra uppdraget för en längre tid får nämnden utse en annan ledamot att vara ersättare för ordföranden. Ersättare fullgör ordförandens samtliga uppgifter.

Sammanträdena

§ 12

Kultur- och fritidsnämnden sammanträder på dag och tid som nämnden bestämmer.

Kallelse

§ 13

Ordförande ansvarar för att kallelsen utfärdas till sammanträdet.

Kallelsen skall vara skriftlig och innehålla uppgift om tid och plats för sammanträdet.

Kallelsen skall på lämpligt sätt tillställas varje ledamot och ersättare samt annan förtroendevald som får närvara vid sammanträdet.

Kallelsen bör åtföljas av en föredragningslista. Ordförande bestämmer i vilken utsträckning handlingar som tillhör ett ärende på föredragningslistan skall bifogas kallelsen.

I undantagsfall får kallelsen ske på annat sätt.

Justering av protokoll

§ 14

Protokollet justeras av ordförande och en ledamot.

Kultur- och fritidsnämnden kan besluta att en paragraf i protokollet skall justeras omedelbart. Paragrafen bör redovisas skriftligt innan nämnden justerar den.

Reservation

§ 15

Om en ledamot har reserverat sig mot ett beslut och ledamoten vill motivera reservationen skall ledamoten göra det skriftligt. Motiveringen skall lämnas före den tidpunkt som har fastställts för justeringen av protokollet.

Delgivning

§ 16

Delgivning med kultur- och fritidsnämnden sker med ordförande eller med kultur- och fritidschefen.

Undertecknad handling

§ 17

Avtal, andra handlingar och skrivelser som beslutats av kultur- och fritidsnämnden skall undertecknas av ordförande eller vid förfall för denna vice ordförande och kontrasigneras av anställd som nämnden bestämmer.

I övrigt bestämmer nämnden vem som skall underteckna handlingar.

Medborgarmotion

§ 18

Den som är folkbokförd i kommunen kan skapa eller stödja en medborgarmotion om något i Östhammars kommun i kommunens e-tjänst medborgarmotion. När en medborgarmotion skapas är det viktigt att förslagsställaren skriver ett förslag som andra kan ta ställning till och stödja om de vill.

Om minst 1 % av kommunens folkbokförda invånare skriver under medborgarmotionen överlämnas medborgarmotionen till kommunstyrelsen som beslutar hur motionen ska hanteras.

Möjligheten att stödja en medborgarmotion ges under max sex månader.

När medborgarmotionen har utretts och beslut ska fattas kommer förslagsställaren att bjudas in till det sammanträde med kommunstyrelsen då medborgarmotionen ska behandlas och förslagsställaren ges rätt att delta i överläggningen i ärendet rörande medborgarmotionen.

Om medborgarmotionen inte genererat namnunderskrifter från 1 % av kommunens folkbokförda eller fler under en sexmånaders period så avslutas namninsamlingen. Detta noteras på webben och redovisning sker till kommunfullmäktige vid tre tillfällen per år förslagsvis januari, maj, oktober och förslagsställaren informeras brevlades.

Utskott

§ 19

Inom kultur- och fritidsnämnden skall det finnas ett arbetsutskott.

Arbetsutskottet består av tre ledamöter och tre ersättare.

§ 20

Kultur- och fritidsnämnden väljer arbetsutskott för den tid nämnden bestämmer. Kultur- och fritidsnämndens ordförande och förste vice ordförande är självskrivna ledamöter i arbetsutskottet med samma funktion som i nämnden.

Om ordförande i utskottet på grund av sjukdom eller av annat skäl är förhindrad att fullgöra sitt uppdrag för en längre tid får nämnden utse en annan ledamot i arbetsutskottet att som ersättare för ordförande fullgöra dennes uppgifter.

§ 21

Ersättare skall närvara vid arbetsutskottets sammanträden endast om ledamot är förhindrad att tjänstgöra.

Ersättare skall inkallas till tjänstgöring i den av kultur- och fritidsnämndens vid valet bestämda ordningen.

Avgår en ledamot eller en ersättare i arbetsutskottet, som inte utsetts vid proportionellt val, skall fyllnadsval snarast förrättas.

§ 22

Utskottet sammanträder på dag och tid som kultur- och fritidsnämnden bestämmer. Sammanträde skall också hållas när ordföranden anser att det behövs eller när minst två ledamöter begär det.

Arbetsutskottet får handlägga ärenden bara när mer än hälften av ledamöterna är närvarande.

§ 23

De ärenden som skall avgöras av kultur- och fritidsnämnden i dess helhet skall beredas av arbetsutskottet om beredning behövs.

Ordförande eller kultur- och fritidschefen överlämnar sådana ärenden till arbetsutskottet.

När ärendet beretts skall arbetsutskottet lägga fram förslag till beslut.

§ 24

Arbetsutskottet får infordra de yttranden och upplysningar från kommunens nämnder, beredningar och arbetstagare som behövs för att utskottet ska kunna fullgöra sina uppgifter.

Det som förskrivs i §§ 10-13 och 15 gäller i tillämpliga delar också utskottet.

§ 25

Kultur- och fritidsnämnden skall samråda med andra nämnder, andra myndigheter och med enskilda föreningar och organisationer som berörs av nämndens verksamhet.

Närvarorätt

§ 26

Vid kultur- och fritidsnämndens och dess utskotts sammanträden skall tjänsteman närvara enligt ordförandens avgörande.

Om minst 1 % av kommunens folkbokförda invånare skriver under en medborgarmotion, kan nämnden besluta att den eller de som har väckt ett ärende genom medborgarmotion får närvara när nämnden behandlar ärendet och delta i överläggningar men inte i besluten.

Öppna sammanträden

§ 27

Kultur- och fritidsnämnden medges rätt att besluta om dess sammanträden ska vara offentliga och i och med det även besluta om en allmänhetens frågestund ska hållas i anslutning till sammanträdet.

Delegering

Allmänt om delegering

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ och beslutar i ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för kommunen.

Kommunstyreslen ansvarar för övergripande ledning och samordning av kommunens verksamheter, men också för ekonomi och budget. Kommunstyrelsen bereder ärenden som ska beslutas av kommunfullmäktige.

Nämnderna beslutar i frågor som rör verksamheten och i frågor som de enligt lagstiftning ska handha samt i frågor som fullmäktige har delegerat till nämnderna.

Att delegera innebär att överflytta beslutanderätt. Delegering kan ske både från kommunfullmäktige till nämnd och från nämnd till utskott, en ledamot eller en ersättare och en anställd i kommunen. Den som får beslutanderätten kallas delegat.

Ej blandad delegering

Blandad delegering till en förtroendevald och en anställd är inte tillåten, eftersom en delegering till flera personer förutsätter att samtliga är förtroendevalda och utgör ett utskott. En nämnd får alltså inte delegera till två eller flera förtroendevalda att besluta tillsammans. I så fall måste dessa utgöra ett utskott. Två eller flera anställda kan inte heller ges gemensam beslutanderätt. Flera anställda kan inte ges rätt att besluta i samma typ av ärenden vid sidan av varandra. I så fall måste beslutanderätten fördelas, exempelvis efter ansvarsområden, beredningsnivåer eller geografiska områden. Det är vanligt att nämnden i delegationsordningen anger en viss kategori/grupp av tjänstemän, exempelvis biståndshandläggare, miljöinspektör. En sådan delegation måste kompletteras med ett förtydligande, som fördelar ärendena inom respektive ärendegrupp på varje enskild tjänsteman. För att bl.a. uppfylla kraven vid granskning av ansvar ska man, efter att ha tagit del av delegationsordningen och eventuellt förtydligande, finna endast en tjänsteman som haft rätt att avgöra ett visst ärende.

När kommunstyrelsen eller en nämnd delegerat sin beslutanderätt träder delegaten helt in i kommunstyrelsens eller nämndens ställe. Beslut som fattas enligt delegationsordning är juridiskt sett kommunstyrelsens eller nämndens beslut och kan överklagas på samma sätt som kommunstyrelsens eller nämndens beslut.

Alla beslut som fattas med stöd av delegering ska anmälas till kommunstyrelsen eller nämnden. Kommunstyrelsen och respektive nämnd beslutar när och hur anmälan ska ske. Anmälan ska tillgodose kommunstyrelsens och nämndernas informations- och kontrollbehov. Anmälan har också betydelse för beräkning av överklagandetiden (laglighetsprövning enligt kommunallagen).

Bestämmelser om delegation framgår i kommunallagens 6 kapitel §§ 37-39.

Jäv

Delegat får inte fatta beslut i ärenden där han eller hon är jävig. Enligt kommunallagens regler är en anställd eller förtroendevald jävig om bland annat saken angår honom själv eller närstående, eller om ärendets utgång kan förväntas medföra synnerlig nytta eller skada för honom själv eller någon närstående.

Jäv kan även föreligga om det i övrigt finns någon särskild omständighet är ägnad att rubba förtroende till hans opartiskhet i ärendet. Därutöver finns fler jävsgrunder angivna i kommunallagens 6 kapitel 28-32 §§. Vid jäv får den anställde eller förtroendevalda inte delta i handläggningen eller i beslutet av ärendet.

Undantag

I enlighet med kommunallagen 6 kapitel 38 § får beslutanderätten inte delegeras i följande slag av ärenden:

1. I ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet,
2. Framställningar eller yttranden till fullmäktige liksom yttranden med anledning av att beslut av nämnden i dess helhet eller av fullmäktige har överklagats,
3. Ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, om de är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt,
4. Ärenden som väckts genom medborgarmotion och som överlåtit till nämnden,
5. Ärenden som enligt lag eller annan författning inte får delegeras.

Grundprinciper

Huvudregeln är att delegat avgör ärendet. Vid tveksamhet kan alltid ärendet på delegatens initiativ överlämnas till kommunstyrelsen eller nämnden för avgörande. Rätt att besluta på delegation innebär inte att du är skyldig att besluta.

Ansvar för beslut på tjänstemannanivå vilar alltid på en tjänsteman, den som fattat beslutet. Det hindrar inte att denne konfererar med annan tjänsteman för att få referensmaterial/underlag för beslut.

Beslut som fattas på delegation är ett slutgiltigt beslut på kommunstyrelsens eller nämndens vägnar. Det kan inte ändras annat än genom överprövning av delegaten själv eller genom överklagande där så är möjligt. Kommunstyrelsen eller nämnden kan dock föregripa delegatens beslut i ett enskilt ärende genom att själv ta över. Kommunstyrelsen eller nämnden kan också om den finner anledning till det, återta rätten att fatta beslut på delegation.

Anmälan av beslut

Beslut ska förtecknas på särskild lista. På lista ska framgå datum för beslut, vad beslutet avser/ärende, och delegaten.

Alla beslut fattade på delegation ska anmälas till kommunstyrelsen eller nämnden vid nästkommande sammanträde. Rapporteringen ska avse de beslut som fattats sedan föregående sammanträde.

Samtliga beslut rörande personal, anställning, uppsägning och avsked återfinns inom kommunstyrelsens delegationsordning i personalfrågor och ska återrapporteras **till kommunstyrelsen**. Återrapportering sker på blankett framtagen av lednings- och verksamhetsstöd. Blanketten inlämnas till lednings- och verksamhetsstöd senast 7 dagar innan kommunstyrelsens sammanträde.

Registrering i kommunstyrelsens eller nämndens protokoll

Rapportering av beslut antecknas under särskild paragraf i kommunstyrelsens eller nämndens protokoll. Av paragrafen ska framgå vilka beslut som anmäls, under vilken tidsperiod besluten fattats samt vem som är delegat.

Vidaredelegation och anmälan

Förvaltningschef kan ges rätt att vidaredelegera beslut i vissa ärendegrupper. I beslut om vidaredelegation ska anges vem som beslutar vid förfall för ordinarie delegat. Beslut fattade på vidaredelegation ska anmälas till förvaltningschefen som i sin tur anmäler till kommunstyrelsen/nämnden. (KL 7:6)

Brådska ärenden

Nämnden får uppdra åt ordförande eller en annan ledamot som kommunstyrelsen/nämnden har utsett att besluta på nämndens vägnar i ärenden som är så brådska, att nämndens avgörande inte kan avvaktas. Sådana beslut skall anmälas vid styrelsens/nämndens nästa sammanträde. (KL 6:39).

Det är viktigt att möjligheten till ordförandebeslut i brådska ärenden inte används slentrianmässigt. Det ska i princip vara en sådan situation där alternativet till ordförandebeslut är att kalla nämnden till extra sammanträde.

Delegationsbeslut och verkställighetsbeslut

I kommunen fattas både så kallade verkställighetsbeslut som delegationsbeslut. Det är viktigt att känna till vad de två olika begreppen betyder och skillnaden mellan de två.

I kommunstyrelsens och nämndernas delegationsordning regleras enbart de så kallade **delegationsbesluten**. Endast de är ”beslut” i kommunallagens mening. Ett delegationsbeslut kännetecknas av att beslutsfattaren måste göra vissa självständiga överväganden och bedömningar och i normalfallet finns det för delegationsbeslut alternativa lösningar. Ett delegationsbeslut kan överklagas.

Vid *verkställande* beslut är däremot ställningstagandet ofta styrt av riktlinjer, tidigare nämndbeslut, avtal med mera. Exempel på verkställighetsbeslut är avgiftsdebitering enligt en redan fastställd taxa eller tilldelning av en förskoleplats enligt en klar turordningsprincip. Rätten för anställda att vidta sådana åtgärder grundas inte på delegation utan följer istället av den arbetsfördelning mellan de förtroendevalda och de anställda som måste finnas för att den kommunala verksamheten ska fungera.

Gränsdragningen mellan verkställighetsbeslut och delegationsbeslut kan vara svår att dra och kan slutligen komma att prövas i domstol. Frågan om vilket slags beslut det är har bland annat betydelse för den enskildes möjligheter att överklaga med laglighetsprövning. Ett verkställighetsbeslut kan nämligen inte överklagas genom laglighetsprövning så som ett delegationsbeslut kan.

Förkortningar i delegationsordningen

KFN	Kultur- och fritidsnämnden
KFNAU	Kultur- och fritidsnämndens arbetsutskott
KS	Kommunstyrelsen
KL	Kommunallagen
OSL	Offentlighets- och sekretesslagen

Nr	Ärende	Författning / avtal	Kommentar/ villkor	Delegat
	Allmänna ärenden			
	Besluta i ärenden som är så brådskande att nämndens avgörande inte kan avvaktas. Gäller även beslut i ärenden av mindre vikt eller av icke principiell natur	6:39 KL		Kultur- och fritidsnämndens ordförande
	Utfärdande av fullmakt att föra nämndens talan inför domstol och andra myndigheter, vid förrättningar av skilda slag samt ingående av förlikning			Förvaltningschef Ersättare: kultur- och fritidsnämndens ordförande
	Avge yttrande till domstol på nämndens vägnar			KFNAU Ersättare: kultur- och fritidsnämndens ordförande
	Yttrande över enklare remisser där sakkunskap efterfrågas exempelvis yttrande över detaljplaner, enkäter och dyl.			Sakkunnig tjänsteman
	Beslut att inte yttra sig över remisser			KFNAU
	Yttranden som på grund av ärendets innehåll kan bedömas utan behandling i KFN			Förvaltningschef
	Avslå begäran om att lämna ut allmän handling samt lämna ut handling med förbehåll	6:3 OSL		Förvaltningschef
	Personalfrågor enligt kommunstyrelsens delegationsordning	KS delegationsordning enligt beslut KS § 285/2015		
	KFNs förtroendevaldas deltagande i kurser, konferenser och dylikt			
	Upp till en vecka			Kultur- och fritidsnämndens ordförande Ersättare: kultur- och fritidsnämndens vice ordförande
	En vecka eller därutöver			KFNAU

	Ekonomiska ärenden			
	Beslut om projektbidrag upp till högst tre prisbasbelopp till organisationer, enskilda och företag. Delegationen gäller inte de bidrag som omfattas av nämndens beslutade bidragsnormer	Beslut KFN § 9/2016		Förvaltningschef
	Beslut om bidrag upp till högst tre prisbasbelopp till föreningar. Delegationen gäller inte de bidrag som omfattas av nämndens beslutade bidragsnormer	Beslut KFN § 107/2015		Förvaltningschef
	Ansökan om externa medel (inkl. EU-medel) för projekt- och utvecklingsarbete mm			Förvaltningschef med rätt till vidaredelegation
	Ingå och säga upp avtal inom nämndens verksamhetsområde till ett högsta värde av 800 000 kronor			Förvaltningschef med rätt till vidaredelegation
	Fastställande av förteckning över beslutsattestanter och ersättare inom Kultur- och fritidsförvaltningen			Förvaltningschef med rätt till vidaredelegation
	Beslut om avgiftsbefrielse för ideella föreningar avseende bygglov- och bygganmälan, rivning samt strandskyddsdispens		Villkor se KF § 8/2010-02-16 KS § 110/2016-05-03 Beslut ska anmälas till KS och delges lednings- och verksamhetsstöd (ekonomi).	Kultur- och fritidschef Ersättare: Utvecklingsledare inom kultur och fritidsförvaltningen
	Upphandling och anskaffningsbeslut			
	Anskaffningsbeslut av budgeterade medel upp till 800 000 kronor			Förvaltningschef

**Kulturnämnden
Region Uppsala**

Remiss: Kultur i en nyskapande kunskapsregion – Region Uppsalas kulturplan 2019-2022 (Dnr KOB2016-0163)

Remissinstanser:

1. Enköpings kommun
2. Heby kommun
3. Håbo kommun
4. Knivsta kommun
5. Tierps kommun
6. Uppsala kommun
7. Älvkarleby kommun
8. Östhammars kommun
9. Stiftelsen Musik i Uppland
10. Folkrörelsearkivet för Uppsala län
11. Föreningen Företagens historia Uppsala län
12. Stiftelsen Upplandsmuseet (inkl länshemslöjdskonsulentverksamheten)
13. Uppsala stadsteater
14. Riksteatern Uppsala län
15. Uppsala Läns Bildningsförbund
16. Länsstyrelsen i Uppsala län
17. Uppsala universitet
18. Sveriges lantbruksuniversitet
19. KLYS, Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd
20. Ideell kulturallians, Stockholm
21. Kulturskaparrådet vid Kultur och bildning
22. Eric Sahlström Institutet
23. Grönsöö kulturhistoriska stiftelse
24. Stiftelsen Leufsta
25. Medicinhistoriska museet, Uppsala

Ni inbjuds härmed att lämna synpunkter på Region Uppsalas regionala kulturplan 2019-2022. Remissvaren ska ha inkommit till Kulturnämnden, Region Uppsala, 751 85 Uppsala, senast den 20 februari 2018. Ert remissvar bör även sändas med e-post till kultur@region uppsala.se.

I remissen ligger att Region Uppsala vill ha synpunkter på planen, i första hand där

remissinstansen är direkt berörd av denna. Detta hindrar givetvis inte att remissinstansen lämnar synpunkter också på andra delar.

Upplysningar lämnas av:

Pernilla Högström, t.f. kulturdirektör, tfn 018-611 62 63,
pernilla.hogstrom@regionuppsala.se

Jeanette Wetterström, utredare, tfn 018-611 62 67,
jeanette.wetterstrom@regionuppsala.se

Kultur i en nyskapande kunskapsregion

Region Uppsalas kulturplan 2019-2022

REMISSVERSION: Kulturnämnden 2017-12-13

Innehåll

Region Uppsalas vision.....	4
Visionen: Ett gott liv i en nyskapande kunskapsregion med internationell lyskraft ..	4
Kulturpolitiska utgångspunkter 2019-2022	5
Region Uppsalas avsikter under perioden	5
Kulturplanen är det ledande och långsiktiga styrdokumentet för den regionala kulturverksamheten	5
Demokratiska värderingar med yttrandefriheten som grund.....	5
Armlängds avstånd	6
Nationella kulturpolitiska mål	6
Regionala kulturpolitiska utgångspunkter	7
Tre kulturstrategiska områden	7
Kultur som hållbar utveckling	8
Kulturstrategiska utvecklingsområden 2019-2022.....	9
UTVECKLINGSOMRÅDE 1: Konstpolitik.....	10
Mål: Ett rikt konstliv i en nyskapande kunskapsregion.....	10
Region Uppsala ska verka för en främjande konstpolitik.....	10
Konstpolitiska satsningar 2019-2022	10
Scenkonst.....	11
Satsning: Scenkonstkarusellen	11
Teater.....	12
Uppsala stadsteater	12
Främjande av teater	13
Dans	14
Satsning: Dans i rörelse	14
Främjande av dans	15
Musik.....	16
Musik i Uppland.....	16
Litteratur	17
Satsning: Litteraturens fält	18
Bild och formkonst	19
Satsning: Breddad plats för konst.....	19
Främjande av bild och form.....	20
Film och rörlig bild.....	21
Filmkulturell verksamhet.....	22
De professionella kulturskaparnas villkor	23
UTVECKLINGSOMRÅDE 2: Kulturpolitik	26
Mål: En hög kulturell delaktighet i en region för alla	26
Region Uppsala ska verka för en inkluderande kulturpolitik	26
Kulturpolitiska satsningar 2019-2022	26
Allas rätt till kulturlivet	26
Kultur för, av och med barn och unga	29
Satsning: Samverkan för kulturskolorna	30
Satsning: Kulturbuss även för gymnasieskolor	30
Främjande av barns och ungdomars delaktighet i kulturlivet	31

Kultur och hälsa	32
Satsning: Kultur och hälsa	32
Strategiskt arbete med kultur och hälsa	33
Folkbildning	34
Wiks folkhögskola	35
Läsfrämjande	36
Civilsamhället i kulturlivet	37
Regional enskild arkivverksamhet.....	38
Föreningen Folkrörelsearkivet för Uppsala län	38
Företagens historia Uppsala län.....	39
UTVECKLINGSOMRÅDE 3: Kulturplanering	41
Mål: En attraktiv livsmiljö i en växande region	41
Region Uppsala ska verka för en utvecklande kulturplanering	41
Satsningar inom kulturplanering 2019-2022	41
Kultur och regional utveckling.....	42
Konst i det offentliga rummet.....	43
Mötesplatser, lokaler och arrangörer	44
Digitalisering	45
Satsning: Digitalisering	45
Regional biblioteksverksamhet	46
Regionbibliotek Uppsala	46
Kulturarv och kulturmiljöer	48
Wik	49
Satsning: Gamla Uppsala museum	50
Satsning: Stärka kommunerna i kulturarvsarbetet.....	50
Satsning: Vallonbruken	50
Regional museiverksamhet	51
Upplandsmuseet	51
Hemslöjdsfrämjande verksamhet	53
Kultursamverkan	55
Mål: Tydliga strukturer för ökad regional samverkan.....	55
Region Uppsala ska stärka en inkluderande samverkan med länets olika kulturaktörer	55
Satsningar på kultursamverkan 2019-2022	55
Regionala mötesplatser för dialog.....	55
Gemensam agenda.....	56
Nyckelbegrepp för samverkan.....	56
Satsning: Kulturting.....	56
Genomförande och uppföljning	59
Kommunikation	59

Region Uppsalas vision

Visionen: Ett gott liv i en nyskapande kunskapsregion med internationell lyskraft

Den regionala kulturplanen är Region Uppsalas beskrivning av insatser på kulturområdet under åren 2019-2022. Kulturplanen visar en viljeriktning för de kulturverksamheter som Region Uppsala ansvarar för eller samarbetar med på ett särskilt sätt. Planen låter tre kulturstrategiska utvecklingsområden ta form:

1. Ett rikt konstliv i en nyskapande kunskapsregion
2. En hög kulturell delaktighet i en region för alla
3. En attraktiv livsmiljö i en växande region

Rubrikerna knyter an till Region Uppsalas regionala utvecklingsstrategi (RUS) med dess tre strategiska områden. Åtagandet i RUSen är att ”utveckla en kulturregion med internationell lyskraft”. I kulturplanen har kulturfrågorna utvecklats och fördjupats under vart och ett av de olika områdena. Här tydliggörs vilka satsningar och prioriteringar som Region Uppsala avser att göra på kulturområdet under de kommande fyra åren.

Region Uppsala vill bidra till att möjliggöra ett rikt konst- och kulturliv för invånarna i hela Uppsala län. Kultur bidrar till invånarnas möjligheter att leva ett gott liv. Det sker på platser där kulturella uttryck i samspel med människor ges förutsättningar att verka. Mötesplatserna för människor och konst och kultur kan vara fysiska eller digitala. Kultur uppstår i mellanrummen mellan mänskliga möten eller mellan olika kulturyttringar.

För att nå visionen krävs samverkan. Region Uppsala samverkar med kommunerna Enköping, Heby, Håbo, Knivsta, Tierp, Uppsala, Älvkarleby och Östhammar. Tillsammans med kommunerna samt med aktörer inom olika samhällsområden, strävar Region Uppsala i riktning mot den gemensamma visionen: *ett gott liv i en nyskapande kunskapsregion med internationell lyskraft*.

Det är Region Uppsalas ambition att i denna kulturplan visa att konst och kultur i Uppsala län är en viktig del i utvecklandet av en framgångsrik geografisk region. Region Uppsala är en av flera medspelare med syfte att stärka kulturlivet och där gemensamma resurser samlas på statlig, regional och kommunal nivå för att nå satta mål på kulturområdet i Uppsala län.

Kulturpolitiska utgångspunkter 2019-2022

Region Uppsalas avsikter under perioden

- Regional kulturplan 2019-2022 ska vara *det ledande och långsiktiga styrdokumentet för den regionala kulturverksamheten*.
- Kulturpolitiska beslut som fattas av Region Uppsala under den kommande perioden ställer sig bakom och respekterar gemensamma *demokratiska värderingar med yttrandefriheten som grund*.
- Kulturpolitiska beslut som fattas av Region Uppsala värnar principen om *armlängds avstånd*.
- Kulturpolitiska beslut som fattas av Region Uppsala ska förvalta det statliga uppdraget och eftersträva *de nationella kulturpolitiska mål* som beskrivs i denna kulturplan.

Kulturplanen är det ledande och långsiktiga styrdokumentet för den regionala kulturverksamheten

Den regionala kulturplanen ska vara ett styrdokument som vägleder det konkreta beslutsfattandet på olika nivåer. Region Uppsala har fört dialoger med kommunerna, haft samråd med det professionella kulturlivet, med institutioner, det fria kulturlivet, med det civila samhället, med ungdomar och vuxna. Parterna har fört fram behov, värdeord och visioner för konst- och kulturområdets utveckling i Uppsalaregionen. Sakkunniga inom verksamhetsområdena har bidragit med underlag och politiken har varit delaktig i framtagandet av planen. Det är Region Uppsalas uppgift att främja och stödja kulturlivet på bästa sätt och fatta beslut som strävar efter att nå gemensamma och överenskomna mål. Därför fungerar den regionala kulturplanen som den viktigaste kulturpolitiska utgångspunkten inför åren 2019-2022.

Demokratiska värderingar med yttrandefriheten som grund

Kulturplanen tar sin utgångspunkt i grundläggande värderingar som har överenskommit och diskuterats genom samverkan. Region Uppsala ingår i kultursamverkansmodellen, som är en förutsättning för att statliga bidrag årligen fördelas i stöd till regional kulturverksamhet. Modellen innebär att beslut fattas i samverkan mellan en rad olika samarbetsparter i en demokratisk process. Alla som vill ska ha möjlighet att delta i kulturlivet eller att uttrycka sig fritt genom eget skapande.

Många gemensamma mål som syftar till att stärka och utveckla en demokratisk utveckling uttrycks i internationellt giltiga dokument och överenskommelser. Region

Uppsala arbetar aktivt med de globala målen för en hållbar utveckling och de 17 delmålen i Agenda 2030. Även FN och EU är viktiga aktörer för att värna de mänskliga rättigheterna inom många olika kulturella delområden.

År 2005 antogs Unescos (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) konvention om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar. Sverige har anslutit sig till konventionen, som är viktig i ett internationellt perspektiv. Några mål är att skapa förutsättningar för kulturer att fritt kunna blomstra och samspela och på så sätt berika varandra, liksom främja fri rörlighet för idéer och kulturyttringar.

Armlängds avstånd

Region Uppsala ställer sig bakom principen om att respektera den konstnärliga integriteten, som det beskrivs i Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) kulturpolitiska positionspapper (2015). Att respektera konstnärlig integritet innebär armlängds avstånd. Kulturpolitiken ger ramar för hur de offentliga medlen kan användas men den ska inte vara involverad i konstnärliga eller innehållsmässiga beslut. Politisk styrning ska ske genom att sätta ramar för verksamhet och för hur offentliga medel får användas, exempelvis genom att lämna generella kulturpolitiska uppdrag.

Nationella kulturpolitiska mål

Region Uppsala fördelar statsbidrag till regional kulturverksamhet. Den ansvariga statliga myndigheten är Statens Kulturråd. Region Uppsala fördelar de statliga årliga verksamhetsbidragen till regionalt kulturliv och stödjer och lämnar uppdrag till kulturinstitutioner som syftar till att uppfylla de nationella kulturpolitiska mål som antogs av Riksdagen i december 2009. Medan de regionala målen ska vara styrande för Region Uppsalas insatser på kulturområdet, är de nationella målen samtidigt vägledande. De nationella målen lyder:

Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska präglade samhällets utveckling.

För att nå målen ska kulturpolitiken:

- Främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor
- Främja kvalitet och konstnärlig förnyelse
- Främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas
- Främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan
- Särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur

Regionala kulturpolitiska utgångspunkter

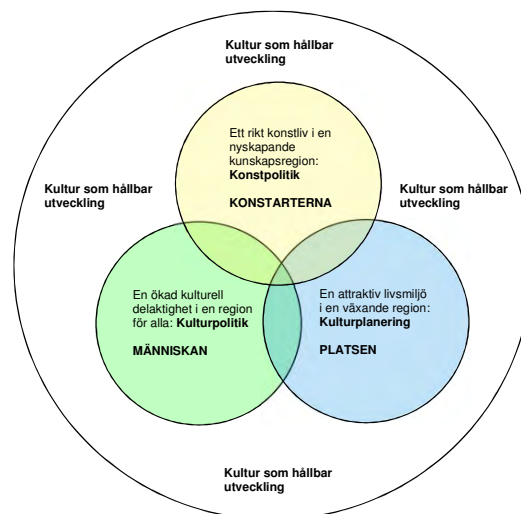
Region Uppsala är huvudman för vissa kulturinstitutioner, konst- och kulturfrämjande verksamheter, biblioteksfrämjande verksamhet och en folkhögskola. Det innebär ett särskilt huvudmannansvar. Dessutom stödjer Region Uppsala vissa andra kulturinstitutioner, folkbildningsverksamheter, kulturorganisationer, festivaler och fria kulturskapare ekonomiskt genom bidrag och stipendier. Kulturnämnden med dess förvaltning Kultur och bildning har Region Uppsalas uppdrag att arbeta för att verkställa beslutade kulturpolitiska mål och uppdrag. Till Kultur och bildning hör en stab, samt enheterna Wiks folkhögskola med filialen Uppsala folkhögskola, Wik slott och konferens, Regionbibliotek Uppsala med sjukhusbiblioteket och Kulturenheten med strategier, projektledning för konstnärlig gestaltning samt konsulentverksamheter. Kulturnämndens långsiktiga och strategiska mål är:

- *Region Uppsala utvecklar kultur- och kunskapsregionen genom ett konst- och kulturliv som präglas av mod, bildning och delaktighet.*

För att nå målet arbetar Region Uppsala aktivt med samverkan och regelbundna dialoger med länets åtta kommuner. Kulturplan och målsättningar har diskuterats på politisk nivå i olika forum.

Tre kulturstrategiska områden

De strategiska områden Region Uppsala utgår ifrån för att stödja och främja den regionala konst- och kulturutvecklingen har tre utgångspunkter: konstarnas, människans och platsens utveckling. Till dessa områden hör tre politikområden: konstpolitik, kulturpolitik och kulturplanering. De tre områdena kan illustreras i följande modell:

Figur 1: Region Uppsala utgår från tre kulturstrategiska utvecklingsområden som strävar efter att främja och stödja den regionala kulturverksamheten. Dessa tre områden hanteras politiskt genom konstpolitiska beslut, kulturpolitiska beslut och beslut om kulturplanering. Region Uppsalas politik avser att främja och stödja i sin tur främst konstarnas utveckling, människornas och invånarnas utveckling samt de olika platsernas utveckling i regionen. Kultur som hållbar utveckling omfattar samtliga tre perspektiv.

Kultur som hållbar utveckling

Kulturverksamhet bidrar till samhällets långsiktiga hållbarhet och knyter an till flera delmål i Agenda 2030. Den regionala utvecklingsstrategin (RUS) beskriver de utmaningar som Uppsala län står inför till följd av en föränderlig omvärld. Av de faktorer som identifieras påverkas kulturlivet främst av en snabb globalisering med inflyttning och befolkningsökning, teknikförändringar och risk för ökade sociala splittringar i samhället.

I de dialoger som Region Uppsala fört om den kommande kulturverksamheten i Uppsala län, har kultur förts fram som en fjärde hållbarhetsdimension tillsammans med en ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet för samhällsutvecklingen. Uppsalaregionen är en växande region och städer och orter behöver utvecklas som hållbara platser och sociala sammanhang över en längre tid, där kultur ges vikt och utrymme för de människor som bor här. Flera kommuner är tillväxtkommuner. Kulturella värden behöver beaktas tidigt i bygg- och planeringsprocesser, vid utveckling av besöksmål eller vid planering av kommunikationer. Det kräver även samverkan med de omgivande regionerna. Håbo, Knivsta, Uppsala och Östhammar har framför allt utbyten med Stockholms län, medan Älvkarleby och Tierp har ett grannskap till Gävle (Gävleborg) samt Enköping till Västerås (Västmanland) och Strängnäs (Södermanland). Närheten till Arlanda och Stor-Stockholm medför en stor arbetspendling och många arbetsmöjligheter liksom kulturella influenser för såväl kulturellt deltagande som utövande. Det gör det enkelt att ta sig till Stockholm för att ta del av konst- och kulturupplevelser, men också att kulturskapare eller gästspel lätt tar sig till Uppsalaregionen för framträdanden här. Uppsala län saknar t.ex. högre konstnärliga utbildningar, vilket medför att Stockholmsområdet lockar många unga med ambitioner att verka professionellt i kulturlivet. Det planerade fyrspåret mellan Stockholm och Uppsala kommer att medföra ökat bostadsbyggande och förbättrade kommunikationer inom hela regionen och kan bidra till att kulturskapare kan fortsätta bo och vara verksamma i Uppsala län i högre grad framöver.

Människans förmågor till konst, kreativitet och innovationskraft hör samman med hennes drivkraft att skapa mening i tillvaron. Humanism, kultur och bildning kan bidra till att skapa förståelse i ett mångskiftande samhälle. Det ingår i det regionala uppdraget att stärka en hållbar kulturutveckling inom länet. Det kan ske genom att skapa rum för interregionala dialoger i syfte att finna gemensamma lösningar, t.ex. genom att stärka samverkan med Stockholmsregionen eller genom att främja Region Uppsalas möjligheter att delta i gemensamma samhällsbyggnadsprocesser där kultur får ta plats. Den fjärde dimensionen med kultur som hållbar utveckling omfattar därför samtliga tre kulturstrategiska områden.

Kulturstrategiska utvecklingsområden 2019-2022

På följande sidor följer en beskrivning av mål, satsningar och prioriteringar av verksamhet inom vart och ett av de tre kulturstrategiska områdena under åren 2019-2022.

1. Konstpolitiskt mål: Ett rikt konstliv i en nyskapande kunskapsregion
2. Kulturpolitiskt mål: En hög kulturell delaktighet i en region för alla
3. Kulturplaneringens mål: En attraktiv livsmiljö i en växande region

Målsättningar avser målbilder för kommande period inom varje kulturstrategiskt område. Målen utgår från att konst och kultur har ett egenvärde, men även att kultur kan vara främjande inom andra samhällsområden för det som brukar benämnas aspektpolitik. Målen är övergripande och kan i en årlig aktivitetsplan brytas ner i konkreta handlingar och indikatorer för uppföljning.

Satsningar inom de olika strategiska områdena avser extra resurskrävande insatser som avser att stärka utvecklingen inom varje utvecklingsområde.

Prioriteringar inom de olika verksamhetsområdena avser styrning av aktiviteter och resurser inom befintliga ekonomiska ramar samt inom det redan givna och grundläggande konst- och kulturpolitiska uppdraget.

UTVECKLINGSOMRÅDE 1: KONSTPOLITIK

Mål: Ett rikt konstliv i en nyskapande kunskapsregion

Region Uppsala ska verka för en främjande konstpolitik

Målet för Region Uppsalas konstpolitik är att länet ska ha ett rikt konstliv av hög kvalitet.

För att nå målet ska Region Uppsala:

- Underlätta för professionella kulturskapare att verka i länet
- Stimulera till ökad bredd och mångfald i länets konstliv
- Visa öppenhet för ny teknik, nya konstformer och konststartsövergripande arbetssätt
- Främja internationalisering och gränsöverskridande möten
- Bidra till att konst och kultur blir mer tillgängligt i hela länet

Konst är här synonymt med konstarterna och innebär gestaltning av upplevelser, idéer och kunskap i konstnärlig form inom till exempel litteratur, bild- och formkonst, musik, teater, dans och film.

Konstpolitiska satsningar 2019-2022

Under kulturplaneprodukten ska Region Uppsala:

- Öka *tillgängligheten* till musik, scenkonst, litteratur och konst av hög kvalitet i länet genom en fortsatt utveckling av de subventionerade turnéformerna *Konsertkarusellen, Scenkonstkarusellen, Litteraturkarusellen* samt *Konstkuben* i samverkan med länets åtta kommuner. Den regionala samverkan kring turnémodellerna stärks och satsningen främjar allas möjlighet till kulturupplevelser, tillgänglighet, kvalitet och konstnärlig förnyelse i länet.
- Stärka *de kulturella infrastrukturerna för dans, bild och form samt litteratur* genom att permanenta och vidareutveckla de tre tidigare projektbaserade satsningarna inom olika konstområden. Målet främjar konstnärlig utveckling och allas möjligheter att ta del av kulturupplevelser i sitt närområde, dvs både utövare och publik. Satsningarna stödjer även kulturskaparnas möjligheter att verka i Uppsalaregionen.

Scenkonst

En stor del av de statliga, regionala och kommunala insatserna till kulturlivet stödjer scenkonstens utveckling. Scenkonsten är det ekonomiskt högst prioriterade området inom konstpolitiken, vilket beror på att det är personalintensiva verksamheter med många aktörer på såväl som bakom scenen i produktionerna. För att ge föreställningar av hög kvalitet krävs professionella aktörer och musiker samt tillgängliga scener med avancerad scenteknik för att skapa en intressant utveckling för scenkonsten. Flera scener finns i Uppsala, men det byggs och skapas nya scenrum och kulturhus runt om i länets kommuner – t.ex. i Enköping, Tierp, Östhammar och Knivsta – som under kulturplaneperioden kommer att fyllas med innehåll och ge nya spelmöjligheter. Nya rum ger ökade möjligheter att presentera scenkonst på nya platser och blir en kvalitetshöjning för länet. Samtidigt leder det till ett stärkt samarbete mellan Region Uppsala och kommunerna, liksom mellan offentliga aktörer, producenter och olika arrangörer.

Länet har idag flera viktiga scener. I centrala Uppsala finns Uppsala Konsert & Kongress (UKK), ett modernt hus med ett varierat kulturutbud, såsom spelmannsstämman Oktoberstämman och en rad andra uppträdanden av internationella storheter och artister. Där huserar länsmusikorganisationen Musik i Uppland liksom Uppsala Internationella Gitarrfestival, som brukar förlägga sin festivalvecka dit under hösten. UKK är en ledande aktör för besöksnäringen i länet med många besökare årligen. I Uppsala finns även Reginateatern i kommunal regi och Gottsunda Dans & Teater som är en ideell förening. I Tobo i Tierps kommun finns Eric Sahlström Institutet (ESI), som arbetar för folkmusik, folksång och folkdans som levande kultur i samhället. ESI har utbildningar, kurser och fördjupningar och strävar efter att bli ett centrum i världen för nyckelharpan. ESI är ackrediterad av Unesco för att arbeta med rådgivning samt konventionen om skyddandet av det immateriella kulturarvet, med den levande nyckelharpstraditionen och med folkdans. För dansen i länet är SU-EN Butoh Company en viktig aktör och curerar konceptet K.R.O.P.P, liksom MaudsArt med Dansfiket. Sedan 2014, när Köttinspektionen etablerades, har teatern, dansen och konsten fått en ny gemensam plats i Uppsala.

Statliga och regionala bidrag inom kultursamverkansmodellen lämnas till professionell teater-, dans- och musikverksamhet, som stödjer utvecklingen inom konstarterna och som utövas av professionella yrkeskåror. Verksamheterna kännetecknas av en hög kvalitet och en mångsidig verksamhet med utgångspunkt i de nationella, regionala och kommunala målsättningarna.

Satsning: Scenkonstkarusellen

Under perioden 2019-2022 kommer Region Uppsala satsa på att vidareutveckla subventionsmodellen *Scenkonstkarusellen*. Det är en turnéslinga i Uppsala län som bidrar till att fler invånare har möjlighet att uppleva teater, dans och nycirkus av hög kvalitet i sitt närområde. Kultur och bildnings teaterkonsultent och scenkonstproducent genomför och utvecklar Scenkonstkarusellen i samverkan med kommunerna. Scenkonstkarusellen

strävar efter att nå nya målgrupper i hela länet, t.ex. genom att visa upp scenkonst på oväntade platser. Ungdomar och unga vuxna är en målgrupp och strävan är att modellen framöver kan skapa en plattform för unga att bli delaktiga. Scenkonstkarusellen produceras i två olika format, ett större och ett mindre, beroende på mottagarens möjlighet att ta emot produktioner och samverka med civilsamhället i den egna kommunen.

Ambitionen under kulturplaneperioden är att utveckla Scenkonstkarusellen till att samtliga åtta kommuner ingår i subventionsmodellen och att mer scenkonst kan tillgängliggöras i hela länet. En utvecklingsmöjlighet av modellen är att Region Uppsala skulle kunna ingå i det nyetablerade europeiska nätverket för turnéverksamhet på landsbygd och mindre platser – *European Rural Touring Forum*. Ett medlemskap skulle kunna skapa internationella utbyten och att genom interregionala samarbeten i Sverige öka möjligheterna för europeiska gästspel i länet.

Teater

Störst utbud av teater finns i Uppsala. Närheten till Stockholm och Arlanda ökar utbyten och gästspel, gör det lätt att skapa samarbeten och underlättar ett stort flöde av kontakter och utbyten för såväl utövarna som publiken. Uppsala län saknar en länsteater. Därför fungerar Uppsala stadsteater ofta som inspiration för de teaterintresserade i hela länet. Uppsala stadsteater AB har Uppsala kommun som ägare och huvudfinansiär och uppbär statliga verksamhetsbidrag inom kultursamverkansmodellen.

Uppsala stadsteater

Uppsala stadsteater strävar efter att genom en rik repertoar med hög konstnärlig nivå positionera sig som en av Sveriges främsta teatrar. Teatern ska också vara en levande mötesplats i staden som är öppen för alla medborgare, och ett kraftcentrum i länets kulturella utveckling.

På de fyra scenerna spelas egenproducerade föreställningar i en mängd olika genrer. Till det kommer internationella och inhemska gästspel samt andra publika evenemang. Valet av produktioner görs utifrån en vilja att ge plats för nya röster, djärva konstnärliga grepp och uttryck som överskrider gängse normer. En stor ensemble med spännvidd beträffande ålder, etnicitet och social bakgrund är en förutsättning för att kunna upprätthålla ett generöst utbud och en dynamisk repertoar med förankring i samtiden.

Uppsala Stadsteater avser att utveckla sin mångåriga satsning på barn- och ungdomsverksamheten. Ett av målen är att öka barn och ungas tillgång till kultur samt inflytande i kulturlivet, exempelvis genom riktade insatser mot grupper som inte har en självklar ingång till teatern. I Uppsala kommuns modell för kulturgaranti kommer teatern att spela en viktig roll. Kostnadsfria skolföreställningar i kommunen och länet är en vital del av verksamheten, liksom dramapedagogiska aktiviteter av olika slag. Satsningen görs under föresatsen att inte enbart betrakta barn och unga som mottagare, utan att också ge

dem plats på scenen eller i andra kreativa sammanhang.

De närmsta åren görs en satsning i flera spår på teaterns publikutveckling, som bland annat inrymmer en omfattande ombyggnad av foajé och andra publika utrymmen. Visionen är att förnya interiören på ett sätt som gör huset öppnare, mer estetiskt tilltalande och modernare ifråga om faciliteter/teknik som stärker teatern som betydande mötesplats. Satsningen är nära sammankopplad med utvecklingen av teaterns ”digitala scen” som innehåller både konstnärliga projekt och fördjupning kring befintliga föreställningar. För Uppsala stadsteater är tillgänglighetsaspekten central – ombyggnaden kommer att underlätta teaterbesöket för personer med olika typer av funktionsvariationer.

Uppsala Stadsteater fortsätter att aktivt utvidga sitt internationella kontaktnät. Samarbeten med utländska regissörer och konstnärer ger publiken tillgång till banbrytande konstnärliga uttryck, samtidigt som teatern blir en av de kulturaktörer som tillsammans med utbildningsväsende och näringsliv kan sätta Uppsala och länet i förbindelse med resten av världen.

Uppsala stadsteaters prioriteringar 2019-2022:

- Eftersträva en rik repertoar med hög konstnärlig nivå som ska vara en kraft för hela den regionala kulturutvecklingen.
- Utveckla foajéer, teknik och teaterhusets interiör för att stärka teatern som öppen mötesplats för alla människor i staden och i länet.
- Fortsätta att utveckla och bygga barn- och ungdomsverksamheten konstnärligt såväl som pedagogiskt för fler barn och större bredd.
- Arbeta med den ”digitala scenen” och skapa digital interaktion mellan teater och publik.
- Stärka den internationella lyskraften genom att arbeta med internationella gästspel, samarbeten och utbyten.
- Sätta fokus på de nationella minoriteterna som är en stor grupp i Uppsalaregionen.

Teaterns prioriteringar under kulturplaneperioden svarar väl mot samtliga nationella kulturpolitiska mål. Inte minst kan målen betonas som rör konstnärlig kvalitet och förnyelse, att främja internationella utbyten och samverkan, barns och ungas rätt till kultur samt även funktionshinderspolitiken.

Främjande av teater

De regionala konsulenterna vid Kultur och bildning stödjer konstarna på en regional nivå. För teaterkonsulenten innebär det att stödja förutsättningarna för teater i hela länet. Teaterkonsulenten har dubbla uppdrag, dels av Region Uppsala och dels av organisationen Riksteatern Uppsala län och arbetar då med att stödja de lokala Riksteaterföreningarna samt den regionala föreningens styrelse. Riksteatern är en paraplyförening för länets arrangörsföreningar och erhåller årligt verksamhetsbidrag från Region Uppsala. Därutöver främjar och fortbildar teaterkonsulenten olika målgrupper

inom scenkonstområdet i nära samverkan med scenkonstproducenten, som arbetar med produktion och repertoarläggning av Scenkonstkarusellen.

Region Uppsalas prioriteringar 2019-2022:

- Vidareutveckla Scenkonstkarusellen tillsammans med länets kommuner.
- Främja tillgänglig scenkonst vid funktionsvariationer genom inspiration från nationella och internationella tillvägagångssätt.
- Utveckla arbetet med dramapedagogisk verksamhet riktat till pedagoger i skola och kulturskolor i länet, samt främja barns och ungas eget skapande under loven.
- Kartlägga behov av förnyade former av arrangörstöd och öka stödet till de fria professionella utövarna inom scenkonsten.
- Göra insatser för de nationella minoriteterna t.ex. med riktade insatser för scenkonsten inom minoritetsspråken utöver redan återkommande finska gästspel.

Prioriteringarna eftersträvar t.ex. de nationella kulturpolitiska målen om kvalitet och förnyelse för teaterns förutsättningar i länet, barns och ungas rätt till kultur, internationella utbyten och ökat deltagande i kulturlivet.

Dans

Utvecklingen av den professionella dansen stöds genom samverkan mellan aktörer och offentliga organisationer. Från regionalt håll görs insatser för att stärka dansarnas och dansområdets förutsättningar att verka långsiktigt i länet. Samverkan med andra län och aktiviteter sker genom olika nätverk och är centralt för att lyckas.

Satsning: Dans i rörelse

Att stärka dansen och dess kulturella infrastruktur i Uppsala län är ett fortsatt prioriterat område för Region Uppsala under kommande period. Ett viktigt steg är att Kultur och bildning blivit medlem i Dansnät Sverige som bidrar till ökade möjligheter för publiken att få en dansupplevelse i närområdet, t.ex. genom dansgästspel och beställningsverk. Även scenkonstproducenten planerar för att minst en produktion i turnéprogrammet för Scenkonstkarusellen ska vara en dansföreställning under ett spelår.

Det saknas institutioner för dans i Uppsala län. Tidigare var utbudet av dans koncentrerat till Stockholm men sedan projektet *Dans i rörelse* påbörjades har utbudet av dans på länets scener ökat betydligt. Region Uppsala erhöll år 2015 ett treårigt utvecklingsbidrag från Statens Kulturråd för projektet och avsikten är att permanenta de förstärkningsinsatser som påbörjats. Efter projektet kommer namnet *Dans i rörelse* fortsätta att känneteckna satsningen på att stärka den kulturella infrastrukturen för professionell danskonst i Uppsala län. Det sker genom insatser på tre områden:

- Tillgänglighet och kulturell infrastruktur, med fokus på arrangörer, publikutveckling och att främja tillgången till danskonst för invånare i hela länet.

- Utveckling av den nutida dansen, med fokus på internationellt och interkulturellt utbyte, mångfald och konstnärlig förnyelse.
- De professionella dansarna och koreograferna, med fokus på mötesplatser, fortbildning och andra stödjande insatser för målgruppen.

Arbetet fortsätter publikt och pedagogiskt genom bland annat arrangemang av danssamtal, kringaktiviteter, workshops och *masterclasses*, vilket ökar kunskapen om dans och når en bredare publik. *Mentorsprogram* och *residens* för dansare och koreografer erbjuder plattformar för erfarenhets- och kunskapsutbyte samt konstnärlig utveckling. Samarbetet med Uppsala Konsert & Kongress är lyckosamt för att kunna erbjuda nationella och internationella gästspel, men en utvecklingsmöjlighet är även att finna fler samarbetsparter inom Dansnät Sverige. Även gränsöverskridande samarbeten mellan dans och konst uppmuntras genom beställningsverk som produceras på annorlunda spelplatser och undersöker det offentliga rummet och hur detta aktiveras med danskonst. Prioriteringarna möter väl de nationella kulturpolitiska målen samt stärker dansens kulturella infrastruktur i länet.

Främjande av dans

Danskonsulenten vid Region Uppsala arbetar aktivt med att realisera visionerna i satsningen *Dans i rörelse*. I Uppsala län finns professionellt verksamma inom danskonsten. Förutsättningarna för att vara professionellt verksam i länet har förbättrats. Danskonsulenten arbetar för att stärka och skapa strukturer för den professionella dansen medan danspedagogen främst utvecklar barns och ungas eget skapande. Uppdraget är att främja, samordna, utveckla och stärka dans som konst och uttrycksform. Samverkan sker även med scenkonstproducenten.

Tillgänglighet, jämlikhet och mångfald är aspekter i arbetet, liksom att öka kunskapen om dans och lyfta dans för dem med funktionsvariationer. En strävan är att bidra till nya tankar kring vad dans är och ställa frågor om vilka kroppar och åldrar som får ta plats på scenen, för att utmana stereotyper. Inom ramen för den professionella dansen ska länet erbjuda en mångfald av dansuttryck, bland annat med fokus på de nationella minoriteterna.

Danspedagogen arbetar med att främja och utveckla dans som konst- och uttrycksform med barn och unga som prioriterad målgrupp. Uppdraget är att verka strategiskt och för en hållbar utveckling inom det danspedagogiska fältet. Det sker mot bland annat universitet, skola och förskola, dansskolor samt ungdomsverksamhet på fritiden. Koreografitävlingen *Skapa dans* för unga, samarrangemang med kommunerna kring dans för barn i länet, sommarjobb inom dans och olika dansprojekt arrangeras. Pedagogen strävar efter att utveckla samarbetet med Uppsala universitet för att öka kunskaperna om dans ur ett pedagogiskt perspektiv.

Region Uppsalas prioriteringar 2019-2022:

- Fortsätta driva satsningen *Dans i rörelse*.
- Samverka kring konststartsövergripande kompetensutveckling.
- Förstärka det nätverk för dans som konsumenten anordnar och testa nya metoder för erfarenhetsutbyten och inspiration.
- Samverka med och stödja dansare och koreografer i länet.
- Fortsätta samarbetet med Uppsala Konsert & Kongress om ”Dans för ung publik”.

Musik

Musiklivet i länet är omfattande. Uppsala är körtätt och Uppsala universitet, studentnationerna, Svenska kyrkan, andra samfund och kulturföreningar har tillsammans ett omfattande musikutbud. Många unga människor i länet framför livemusik, men det råder brist på mellanstora livescener särskilt i Uppsala, vilket försvårar erfarenhetsbyggande och återväxt inom moderna musikgenrer för såväl utövare som arrangörer. Steget kan vara stort för unga utövare till de större musikscenerna t.ex. Katalin i Uppsala och Uppsala Konsert & Kongress.

Inom verksamhetsområdet för professionell musik har länsmusiken Musik i Uppland i uppgift att presentera musik av hög kvalitet i hela länet. De har repetitioner och konserter i Uppsala Konsert & Kongress, där de också hyr kontorslokaler.

Musik i Uppland

Levande musik av hög kvalitet ska finnas att tillgå oavsett vem du är eller var i länet du bor. Det är den grundläggande tanken med Musik i Upplands uppdrag. Målet är att nå alla invånare i alla delar av samhället. Stiftelsen Musik i Uppland har Region Uppsala som huvudman och uppdragsgivare. Organisationen arbetar med musik i många olika konstellationer och genrer och vill presentera professionella konserter i hela länet med såväl ett nationellt som internationellt utbud. Vidare genomför Musik i Uppland projekt, workshops, amatör- och arrangörstödsinsatser.

Musik i Uppland har flera olika ensembler – Uppsala Kammarorkester, Linnékvintetten, Trio X och Uppsala Kammarorkester. En etablerad och uppskattad turnéverksamhet är *Konsertkarusellen*, som genom omfattande subventioner och kommunal medfinansiering samarbetar med lokala arrangörsföreningar och stödjer musikturnéer i länet.

Konsertkarusellen erbjuder professionell och hög musikalisk kvalitet såväl i städerna som på mindre orter. Inriktningen mot barn och unga utövare inom en rad musikstilar sker genom Imagine som ger tillfälle för unga att uppträda på en stor scen.

Dessutom anlitas ett stort antal frilansande ensembler och musiker regelbundet. Ett ständigt arbete pågår med att hitta nya infallsvinklar, nytt innehåll och nya format att

presentera musiken på. Det innebär att öppna dörrar för nya upplevelser, ny publik och nya möten. Under kulturplaneperioden avser Musik i Uppland att:

- Fokusera på frågor som rör jämställdhet, tillgänglighet, interkulturellt och internationellt arbete.
- Regelbundet framträda inom Region Uppsalas och kommunernas Kultur i vårdenverksamhet.

Diskussioner förs om hur insatser ska kunna göras för att tillgängliggöra musikutbudet via digitala lösningar och sociala medier. En strävan är även att ingå i fler internationella utbyten och samarbeten.

De nationella och regionala kulturpolitiska målen är implementerade i Musik i Upplands verksamhet på olika sätt. Prioriteringarna handlar t.ex. om allas tillgång till kulturupplevelser, kvalitet och konstnärlig förnyelse, levandegöra kulturarvet, främja internationellt och interkulturellt utbyte samt främja barns och ungas rätt till kultur.

Musik i Upplands prioriteringar 2019-2022:

- Förstärka pedagogiska insatser för barn och unga avseende skolkonserter och offentliga konserter.
- Värna det fria professionella musiklivet genom engagemang av musiker och beställningar av nykomponerade verk och arrangemang.
- Öka närvaron i länet utöver Konsertkarusellen genom ett fördjupat samarbete med länets kommuner och civilsamhället.
- Verka för att nå länsinvånare med ursprung i andra länder och med andra musikaliska rötter, för musikaliskt utbyte och för att bredda publiken.
- Ingå samarbeten med regionala musik- och kulturorganisationer och länets övriga kulturliv avseende konserter och projekt.

Litteratur

Uppsala län har ett rikt litterärt arv och är en levande skivaregion med många aktiva författare på alla nivåer, såväl professionella som amatörer. Litteraturen har sedan flera år varit ett prioriterat utvecklingsområde i de regionala kulturplanerna. Region Uppsala stödjer Litteraturcentrum i Uppsala län, samarbetar med Uppsala Författarsällskap och samverkar med länets båda folkhögskolor och deras skivarelinjer. Länets litterära arv vårdas även genom kontakter med och stöd till Jan Fridegård Sällskapet och Stig Dagerman-sällskapet. I anknytning till deras författarskap delas priser ut till samtida verksamma författare.

Länet präglas av en mångfald av invånare och litterära uttryck. Här finns exilförfattare och de som skriver på andra språk än svenska. Runt om i världen förföljs författare, skribenter och konstnärer när de försöker använda sig av rätten att fritt uttrycka sina

åsikter. För att stödja yttrandefriheten och det fria ordet erbjuder Uppsala kommun sedan år 2008 *Fristad Uppsala*, ett tvåårigt vistelsestipendium som söks genom medlemsorganisationen ICORN för förföljda författare, skribenter och konstnärer.

En god tillgång till och kännedom om olika litterära traditioner kan gynna förnyelsen av litteraturen som konstform, liksom vara en inspiration för samtida kulturskapare. Poetiska och nylitterära former har ofta ett ungt tilltal, såsom Poetry Slam. *Ordsprak* – Uppsala Internationella Poesifestival, har utvecklats till Nordens största poesifestival för Spoken Word och hålls årligen i Uppsala på Reginateatern. Där gestaltas litteraturen på en internationell och gränsöverskridande scen, med uppläsning av texter i samspel med publiken.

Författarnas, litteraturens och läsningens villkor förändras snabbt på den litterära marknaden. Det totala medieutbudet har de senaste decennierna ökat enormt, och liksom andra medier förlorar boken snabbt sin aktualitet då det ständigt utkommer nya, konkurrerande titlar. Samtidigt breddas och förbättras tillgången till litteratur genom ny teknik för att lyssna, läsa och skriva via ljudböcker, e-böcker och olika litterära appar.

Skaparvillkoren och möjligheterna att verka konstnärligt som yrkesverksam påverkas av villkoren på litteraturens fält. Här har Kultur och bildning identifierat att skribenter kan behöva konstpolitiska stödformer, för att främja en gynnsam utveckling av litteraturens ställning i länet.

Satsning: Litteraturens fält

Region Uppsala strävar efter att stödja författarna och förstärka den kulturella infrastrukturen för litteraturen som konstområde i Uppsala län. Regionbibliotek Uppsalas arbete hittills med litteraturen som konstform har visat att eftersökta behov hos författare ofta handlar om möjlighet till utbyten med kollegor, ökad kunskap om bokmarknaden samt möjligheterna att göra research. En litteraturkonsulent har även under senare år tillkommit.

Det tidigare utvecklingsprojektet *Den utökade litteratursatsningen* som delfinansierades av Statens Kulturråd, har nu permanentats och fortsätter utvecklas under namnet *Litteraturens fält*. Litteratursatsningen omfattar bibliotekspersonal och folkbibliotek, de professionella författarna, civilsamhället, folkbildningen samt bokbranschen i vid mening. Tidigare har en författarutredning och en forskningsrapport genomförts inom projektet. Satsningen fortgår med att stödja litteraturlivets utveckling regionalt och skapa en relation till andra regionala konstformer och arbetsfält. Ökad samverkan planeras med det nationella och internationella kulturlivet. Värdefull kunskapsdelning sker med andra län och regioner genom nätverksträffar och löpande kontakter. Arbetssättet utgår från begreppet relationell bildning, som är ett fokus på samverkan med länets alla aktörer inom litteraturområdet. Litteratursatsningen omfattar även ett mentorskapsprogram som startade 2017 och samverkan sker med Uppsala kommuns fristadsförfattare, som har möjlighet att delta.

En viktig del av satsningen utgörs av *Litteraturkarusellen*, som arrangeras av Regionbibliotek Uppsala med kommunal medfinansiering. Litteraturkarusellen erbjuder högkvalitativa program av författarbesök och skrivarverkstäder som turnerar i länets alla kommuner. Det finns ett behov av att skapa litterära scener i länet, som kan bidra till att stärka strukturerna för litteraturen som konstform. Bibliotek Uppsala har en författarscen med regelbundna program.

Litteratursatsningen eftersträvar de nationella kulturpolitiska målen för litteraturen, där litteraturen som konstform och läsning som konstnärlig upplevelse samt som en väg till bildning betonas. Fler aktörer inkluderas för att nå utveckling och utmana befintliga mönster på litteraturfältet, så att möten mellan skrivare och skrivarintresserade i alla åldrar sker. Kulturjournalister, översättare och kritiker är litterära upphovspersoner som behövs för ett vitalt litteraturliv och för att litteraturen som konstform ska fortsätta utvecklas. *Mötesplats Litteratur* är sammankomster för branschen på olika teman i arrangemang av Regionbibliotek Uppsala. Litteratursatsningen ska undersöka internationella utbyten genom residensverksamhet, liksom samverkan mellan konstater. Erfarenheter visar att konstnärer och författare via residensprogram tar steg vidare mot professionalisering genom just residensverksamhet.

Bild och formkonst

I länet finns många aktiva konsthantverkare och konstnärer inom bild- och formområdet. De institutioner i länet som arbetar aktivt med bild- och formkonsten är kommunala eller drivna av fria aktörer. Uppsala konstmuseum, Bror Hjorths hus, Köttinspektionen, Åhuset och Galleri 1 har alla verksamhet i Uppsala. I övriga kommuner kan nämnas Laxön i Älvkarleby, Enköpings konsthall och Tierps konstförening i samarbete med Tierps bibliotek och Sadelmakarlängan i Österbybruk. Ett mindre antal gallerier finns i länet och en kartläggning av dessa som gjordes hösten 2015 visade att ett antal residensverksamheter har startats i länet under de senaste åren. Sammantaget ger dessa förutsättningar en god möjlighet till olika typer av samarbeten. Nya insatser kan stärka bild- och formkonstområdet i länet.

På statlig nivå har bild och formområdet förts in i kultursamverkansmodellen år 2018 i enlighet med regeringens handlingsplan för bild och form. Genom nio punkter stärks området samt en utredning om konstnärernas villkor – den s.k. konstnärspolitiska utredningen – tillsattes. På regional nivå eftersträvas att tillgängliggöra bild och formkonst för fler. Dessutom ska olika insatser förbättra förutsättningarna för konstnärer att vara verksamma i länet.

Satsning: Breddad plats för konst

Region Uppsala har genomfört en kraftig resursförstärkning på främjandeverksamheten inom bild- och formkonsten i och med att bild och form tillkom som ett område i

kultursamverkansmodellen 2018. Ytterligare en åtgärd har varit att Kultur och bildning initierat utvecklingsprojektet *Breddad plats för konst* med stöd från Statens Kulturråd. Under den kommande kulturplaneperioden är ambitionerna att permanenta arbetssätten efter projektets upphörande.

Breddad plats för konst syftar till att stärka och utveckla bild och formområdet regionalt genom satsningar inom pedagogik, infrastruktur och metodutveckling. Målet är en ökad delaktighet bland länets invånare och tillgängliggörande av den samtida konsten för invånarna på nya platser och genom nya metoder. Det handlar om geografisk spridning och infrastruktur, om att stödja de professionellt verksamma konstnärerna i länet och om att utveckla konsten i den offentliga miljön genom mentorskapsprogram. Förhoppningen är en breddad delaktighet där den konstpedagogiska kompetensen kommer att utvecklas i satsningar tillsammans med närliggande län. Tillkommer gör även insatser inom normkritik och HBTQ-perspektiv kopplat till bildkonsten.

Ett viktigt inslag för spridning och tillgängligheten till konstlivet är arbetet med *Konstkuben*, som är en mobil utställningsyta som erbjuder länets invånare möjligheten att ta del av samtidskonst på olika platser i länet. Syftet är att bild och formkonst ska nå ännu fler invånare i länet, men också att erbjuda en plattform för aktuella samtal och debatter.

Främjande av bild och form

Vid Kultur och bildning finns en konstkonsulent som på heltid stödjer, främjar och utvecklar bild- och formområdet i länet. Kvaliteten har stärkts betydligt och nätverk för länets kommuner har byggts upp för att stärka infrastrukturen och förutsättningarna för bild- och formområdet i hela länet. Ett ökat fokus ligger på projekt som når länets alla invånare och som ökar tillgänglighet och delaktighet och motverkar åldersdiskriminering inom konstområdet.

Ett utvecklingsarbete sker inom det konstpedagogiska arbetet för att erbjuda fortbildning för utställningsarrangörer, tjänstemän och professionella konstnärer. Det genomförs genom ett interregionalt samarbete kring Konstdygnet med ambulerande värdskap. Satsningen VideoGUD fortsätter i samverkan med Gävleborgs och Dalarnas län och undersöker videokonstens möjligheter att finna nya platser. Nya inslag är samverkan med dansen. Tillsammans produceras beställningsverk på annorlunda spelplatser där verken undersöker det offentliga rummet och hur det kan aktiveras. En förstudie i samarbete med UniArt under ledning av Rasmus Ölme har initierats för ett mer långsiktigt forskningsarbete. Flera beställningsverk har hittills genomförts.

Region Uppsalas prioriteringar 2019-2022:

- Permanenta projektet *Breddad plats för konst* och utveckla *Konstkuben*.
- Stödja länets kommuner i deras arbete med 1 %-regeln. Regeln innebär att 1 % av byggkostnaderna avsätts till konstnärlig gestaltning av de byggda lokalerna.

- Samverka med Uppsala stadsteater och Uppsala kommun för att fortsätta visa samtida offentlig konst i teaterns galleri. Galleriet fungerar som en plattform för diskussion och medborgardialog kring offentlig konst.
- Låta barn och unga möta och själva få skapa konst, genom samarbeten med befintliga institutioner, fria aktörer och studieförbund.
- Kartlägga de professionella bildkonstnärernas arbetsvillkor i länet. Detta som grund för en handlingsplan för bild- och formområdet i länet och för att få gemensamma mål och strategier för professionella konstnärer, utställningsarrangörer och kommunala verksamheter inom området.

Film och rörlig bild

Film och rörlig bild är ett område i förändring. Den snabba tekniska utvecklingen och den digitala tekniken har gjort det billigare och mer tillgängligt för fler människor att vara verksamma inom området och kunna uttrycka sig konstnärligt genom film och rörlig bild. Det skapar en grund för att fler erfarenheter visas fram genom film och rörlig bild. Det gynnar en ”bredd och mångfald av berättelser” på det sätt som visionen är för den nya svenska filmpolitiken som trädde i kraft 1 januari 2017 sida vid sida med kvalitetsmålen. De filmpolitiska mål som satts av Riksdagen är:

- Utveckling och produktion av värdefull svensk film sker kontinuerligt och i olika delar av landet.
- Allt fler ser värdefull film som sprids och visas i olika visningsformer i hela landet.
- Filmavet bevaras, används och utvecklas.
- Svensk film sprids alltmer utomlands och kvalificerat internationellt utbyte och samverkan sker på filmområdet.
- Barn och unga har goda kunskaper om film och rörlig bild och ges möjligheter till eget skapande.
- Jämställdhet och mångfald präglar filmområdet.
- Filmen bidrar till att stärka yttrandefriheten och det offentliga samtalet.

I Uppsala län finns ett växande antal utövare som på hel- eller deltid uttrycker sig genom film. De produktioner som erhåller regionalt stöd får numera en allt större spridning såväl regionalt, nationellt som internationellt. Film och rörlig bild är relativt enkelt och billigt att sprida internationellt genom textning och via nätet. På samma vis kan internationell film visas lokalt, något som sker vid Uppsala Internationella Kortfilmfestival som har blivit ett årligt och uppskattat inslag i Uppsalas kulturliv. Nu bildas fler lokala filmfestivaler, t.ex. i Tierp, vilket ökar möjligheterna för filmskapare att delta med sina verk och möta en publik.

Runt om i Uppsalaregionen finns intressanta kulturhistoriska miljöer som har en relativt outnyttjad potential som inspelningsplatser. Det finns få filmutbildningar i länet, men Nordens folkhögskola Biskops-Arnö har dokumentärfilmskurser som är eftertraktade. I avsaknad av filmrelaterade institutioner och centrala produktionsbolag, är den regionala filmverksamheten istället ett nav för det fria filmskapandet i länet.

Filmkulturell verksamhet

Region Uppsalas filmkonsulentverksamhet består av en konsulent och en mediepedagog. Deras uppdrag är att utveckla och öka kunskapen om film, media och den rörliga bilden genom en rad fortbildningsinsatser för länets invånare. Dessa riktas främst till lärare, filmare och barn och unga. För de unga är syftet att främja eget filmskapande. Samverkan sker även konststartsöverskridande med övriga konsulentverksamheter inom andra konstformer.

I en värld där filmen och den rörliga bilden intar en stark ställning är betydelsen av pedagogiska verktyg viktig, t.ex. lärarfortbildningar, workshops för olika åldersgrupper som både är praktiska och teoretiska, samt stödandet av skolbio i länet. Insatser görs även inom Skapande skola. Ännu en uppgift är att kunna föreslå konstnärlig kompetens och fördjupad kunskap i att använda film och rörlig bild i skolundervisningen eller vid kommunernas kulturskolor.

Filmkonsumenten lämnar produktionsbidrag. Stödformerna utgår från förutsättningen att filmskaparna arbetar i litet format med en oftast liten filmbudget och relativt mycket begränsade ekonomiska förutsättningar. Därutöver anordnas nätverk som växlar mellan erfarenhetsutbyten i liten skala till *master classes* med professionella filmskapare på en hög nivå. Även inom det filmkulturella området planeras igångsättandet av mentorskapsprogram och residensverksamhet. Till filmverksamhetens resurser finns även ett teknikförråd bestående av kameror, mikrofoner, ljud- och ljusutrustning samt en steadicam som lånas kontinuerligt till filmproduktioner i länet.

Då filmverksamheten är en liten del i Kultur och bildnings verksamhet har mycket vunnits genom samarbeten med andra län. Tillsammans med filmverksamheterna i Södermanland, Västmanland och Örebro län har *Noomaraton* utvecklats till en nationell tävling i spontanfilm. Samarbetet erbjuder vidare gemensamma kurser för filmare, biografträffar för biografidkare och kommunala tjänstemän, samt satsningen på unga talanger genom festivalerna *UngFilmFramåt* och *Spektra*. Ett fortsatt utvecklingsarbete kan garantera en hög utbildningskvalitet. Arbetet med VideoGUD resulterar i att nyproducerad videokonst visas på allmänna platser såsom på folkhögskolor, bibliotek och kulturhus.

Region Uppsalas prioriteringar 2019-2022:

- Att utveckla de regionala festivalerna och visningskvällarna till större plattformar för möten och utbyten, särskilt inom kort- och dokumentärfilm och därmed främja visningsmöjligheter på biograf och genom nya visningsfönster.
- Inrätta ett utvecklingsprojekt inom film och rörlig bild i syfte att förstärka infrastrukturen i likhet med övriga konstströmråden, för att främja möjligheter till mentorskap och residens även inom film och rörlig bild.
- Fortsätta samarbetet med Uppsala Internationella Kortfilmfestival, som genom en organiserad distributionsplan kan erbjuda ungdomar, vuxna och större grupper visningar av internationell kortfilm på olika platser i länet, där även möten mellan lokalt verksamma filmare och filmare från olika delar av världen främjas.
- Vidareutveckla VideoGUD med fler visningsstationer samt öka den regionala anknytningen genom att använda stationerna som fönster för regionalt producerad film.

De professionella kulturskaparnas villkor

Jämte kulturinstitutionerna finns det som brukar kallas det fria kulturlivet. Dit hör länets professionella kulturskapare som söker sig en konstnärlig väg på egen hand och genom egna konstnärliga uttryck. Kulturskaparna är professionella i den mening att de ofta har en lång konstnärlig utbildning och erfarenhet bakom sig men utövar sitt yrke på platser utanför institutionernas scener och visningsrum eller genom tillfälliga projekt, samarbeten och engagemang. Kulturskapare verkar även vid kulturinstitutionerna, men medan kulturinstitutionerna uppbär årliga verksamhetsbidrag är villkoren för de professionella kulturskaparna begränsade och ofta ekonomiskt utmanande. Det behöver en särskild konstpolitisk uppmärksamhet och ett stöd för sin verksamhet.

Forskning har visat att den kreativa kärnan för vad som skapar en kulturell hållbarhet på sikt i ett samhälle – de enskilda kulturskaparna – sällan erhåller den ekonomiska förtjänsten för sina idéer och konstnärliga verk, även om de kan bli ekonomiskt lönsamma på sikt. Därför är det av vikt att stödja en kulturell infrastruktur som ger fria kulturskapare och fria grupper en bättre möjlighet att fördjupa och utveckla sitt eget skapande och bidra till det regionala konst- och kulturlivets utveckling. Det är vanligt att professionella kulturskapare saknar fasta anställningar, är frilansare eller har andra deltidsjobb för att få en möjlighet att fortsätta sin konstnärliga yrkesbana. De kan ha olika uppdragsgivare eller vara egna företagare. Det är av vikt att stödja kulturskaparna i deras drivkrafter och skapa ett spelrum för kulturskapandets villkor. Det kan ske genom en konstnärspolitik som strävar efter att stödja t.ex. arrangörskap, bättre förutsättningar på platser för kultur, sociala arenor, nätverk och goda arbetsmöjligheter i länet.

Region Uppsala kommer fortsätta att tillhandahålla bidrag och stipendier som kan komma enskilda kulturskapare och det fria kulturlivet tillgodo. Varje år utdelas ett tvåårigt konstnärligt utvecklingsstöd. Det är ett arbetsstipendium till en enskild kulturskapare på

100 tkr per år och delas ut till verksamma inom olika konstarter. Ett sådant stöd kan bidra till en möjlighet att ägna sig åt ett konstnärligt utvecklingsarbete under en längre sammanhängande tid. Även på kommunal nivå ges en mängd bidrag och stipendier till det fria kulturlivet. Sedan många år delar Region Uppsala även ut årliga kulturstipendier inom en rad olika konststartsområden. Samtliga stipendieformer har varje år många sökande och det visar behovet av ekonomiskt stöd till kulturskapare. För fria grupper och kulturföreningar finns möjlighet att ansöka om projektbidrag, för nyskapande initiativ och kulturprojekt med regional anknytning. Även projekt med internationella inslag samt professionell kultur för barn och unga prioriteras.

De regionala konsulenterna gör särskilda insatser för att stödja utvecklandet av den kulturella infrastrukturen och kulturskapare inom de olika konststartsområdena. Konsulenterna bidrar till att stärka konstarnas synlighet i länet, göra kartläggningar, anordna kompetensutveckling och stödja de professionella utövarnas förutsättningar inom Uppsalaregionen. Ett mål för samtliga konsulenter är att arbeta konststartsövergripande, utbyta erfarenheter, skapa en bredare kunskapsbas och stödja samarbetsmöjligheterna hos de professionella kulturskaparna. Tillsammans stärker Region Uppsala under kommande kulturplanepperiod möjligheterna för kulturskapare att kunna ta del av *mentorskapsprogram* och *residensverksamheter* inom konstområdena främst dans, bild och form, samt litteratur. Mentorskapsprogrammen kan vara viktiga för dem som befinner sig tidigt i yrkeskarriären. Mentorskap är en kompetensutveckling för både mentorer och adepter på många plan, konstnärligt och yrkesmässigt. Region Uppsala samverkar även med Konstnärernas riksorganisation i projektet *Konsten att delta*, för att underlätta för nyanlända professionella bildkonstnärer att bli verksamma i länet. På musiksidan sker samverkan med kulturskapare genom att Musik i Uppland anlitar många frilansande musiker och genomför samarbeten. Därtill görs beställningsverk. De regionala konsulenterna håller liv i kontakter och arrangerar mötesplatser, nätverk och workshops kring aktuella frågor.

En viktig fråga som aktualiserats under senare år är den om hot och våld mot enskilda kulturskapare. Medan myndigheter och kulturinstitutioner har ett organiserat säkerhetsarbete vid incidenter saknar enskilda kulturskapare helt skyddssystem. Region Uppsala fortsätter därför att arbeta aktivt med frågan i samverkan med kulturskaparna. Andra frågor som är viktiga för kulturskapare är att det behöver finnas gynnsamma förutsättningar för att kunna fortsätta vara verksam i länet. Många kulturskapare flyttar till Stockholm och söker yrkesmöjligheter där. Stödformerna på nationell nivå kommer inte heller kulturskapare som är verksamma utanför Stockholmsområdet tillgodo i lika hög grad. Uppsalaregionen rymmer såväl stadsbygd som landsbygd. På landsbygden finns möjligheter till lokaler och ateljéer till lägre hyror. I städerna saknas lokaler till rimliga hyror, men där finns de konstnärliga sammanhangen och kontaktytorna. Uppsala kommun har under de senaste åren infört ett särskilt ateljéstöd.

Region Uppsalas prioriteringar 2019-2022:

- Fortsätta utdelningen av det tvååriga konstnärliga utvecklingsstödet.
- Höja stipendiebeloppet för övriga kulturstipendier för professionella kulturskapare.
- Stärka arbetet med mentorskapsprogram, residens, workshops och nätverk för att stödja enskilda kulturskapares möjligheter att verka i länet, samt stödja internationella samarbeten och utbyten.
- Arbeta för att motverka den hot- och våldsbild som finns mot konstnärer, författare och utställningsarrangörer genom gränsöverskridande nätverk för fortbildning, genom upplysning och informationsspridning praktiskt samt genom arrangemang av workshops på temat.
- Initiera samverkan med Stockholms läns landsting för att finna samarbetsmöjligheter för kulturskapare att verka inom hela Uppsala-Stockholmsregionen.
- Arbeta för att konsulentfrämjande stöd stärker de professionella konstnärernas villkor. Region Uppsala bidrar t.ex. med kunskap och tillämpning av MU-avtalet (om Medverkans- och Utställningsersättning) vid länets institutioner och utställningsarrangörer.
- Arrangera fortbildning för länets kulturskapare för att möjliggöra fler stipendieansökningar och bidragsansökningar från länet hos de nationella myndigheter och aktörer som fördelar stöd inom kulturområdet.

UTVECKLINGSOMRÅDE 2: KULTURPOLITIK

Mål: En hög kulturell delaktighet i en region för alla

Region Uppsala ska verka för en inkluderande kulturpolitik

Målet för Region Uppsalas kulturpolitik är att länets invånare ska vara kulturellt delaktiga.

För att nå målet ska Region Uppsala

- Ge länets invånare möjlighet att vara skapande, kreativa och aktiva
- Ge länets invånare ökad tillgänglighet till konst- och kulturupplevelser
- Uppmuntra och stödja länsinvånarnas möjlighet till bildning
- Främja demokrati och underlätta för människors möten

Kultur är här de värderingar, traditioner och livsstilar som håller samman en grupp, en befolkning eller ett samhälle i social gemenskap. Kulturbegreppet omfattar, förutom den professionella konsten inom alla konstarter, även deltagarkultur, amatörkultur, bildningsverksamhet och kulturarv.

Kulturpolitiska satsningar 2019-2022

Under kulturplanepreioden ska Region Uppsala:

- Samverka med kommunerna till stöd för kulturskolorna, för att främja barns och ungas möjligheter till eget skapande och deltagande i kulturlivet.
- Utvidga konceptet Kulturbuss till att inkludera länets gymnasieskolor, för att stödja tillgången till kultur för både barn och ungdomar.
- Stärka området Kultur och hälsa genom att Kultur och bildning samordnar och utökar riktade aktiviteter.

Allas rätt till kulturlivet

Att fritt delta i kulturlivet utgör en mänsklig rättighet. I Sveriges regeringsform står t.ex. att grundläggande mål för offentlig verksamhet bland annat ska vara den enskildes "kulturella välfärd". Det offentliga bygger på allas lika möjligheter att delta och vara inkluderade i samhället.

Kulturlivet i Uppsala län, med dess mötesplatser, uttryck och händelser, är en arena för såväl individuell som samhällelig och demokratisk utveckling som bidrar till samhällets långsiktiga hållbarhet. Att möta konst och kultur, att skapa själv och att delta i kulturella samtal och sammanhang öppnar upp nya perspektiv. Erfarenheter av kultur skapar

identitet, ger möjlighet till reflektion över svåra frågor och ger insikt i och förståelse för andra erfarenheter än den egna välkända. Region Uppsala och offentliga kulturaktörer arbetar för att kulturlivet i Uppsala län ska vara öppet, inkluderande och välkomna alla – oavsett vem deltagaren är och vilka förmågor och vilken bakgrund deltagaren har. Offentligt finansierade kulturverksamheter finns till för alla länsinvånare och ska aktivt arbeta för att allas rätt och möjlighet att delta i kulturlivet respekteras och tillgodoses. Då behöver en mångfald av erfarenheter rymmas inom kulturlivet.

Myndigheten för Kulturanalys skiljer i sin studie *Vilken mångfald?* (2017) på arbetsgivarperspektivet och verksamhetsperspektivet. En ökad kunskap vid kulturorganisationernas arbetsplatser ökar möjligheterna att även verksamhetsutövandet genomsyras av jämlikhetsfrågor. Kultur och bildning har under flera år arbetat med olika aspekter av diskrimineringslagstiftningen. Dagens lagstiftning lyfter fram sju grunder för diskriminering, på vilka det är förbjudet att missgynna eller kränka någon: kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Region Uppsala har ett systematiskt arbetsmiljöarbete där motverkandet av diskrimineringsgrunder och ett uppmuntrande av mångfald ingår som aspekter. Det skapar en förståelse för hur normer fungerar som en del av ett likabehandlingsarbete som främjar mångfald och motverkar diskriminering.

Medvetenheten om vilka skyldigheter det offentliga har inom kulturlivet har ökat. Alla regionala kulturverksamheter med statliga bidrag var senast 2016 tvungna att uppfylla statens delmål för funktionshinderspolitiken för att erhålla bidrag. Handikappförbunden själva introducerade samma år begreppet *funktionsrätt*. Det kan användas som en övergripande term för de rättigheter personer med funktionsvariationer har.

Offentliga verksamheter ska bjuda in och välkomna alla, liksom sträva efter att angå och engagera alla. De ska erbjuda ett utbud, men också sträva efter en levande dialog med alla grupper av länsinvånare, och att lyssna till efterfrågan och behov. Det innebär för offentliga kulturverksamheter att skapa en medvetenhet om vilka grupper, berättelser och uttryck som ofta lyfts fram, vilka som ofta exkluderas, och varför – och ständigt agera för att förändra bilden.

Ett normkritiskt förhållningssätt kan vara till hjälp i dessa frågor, det vill säga att vända ljuset från det som betraktas som avvikande till det som betraktas som normalt – att synliggöra de normer som råder i samhället i stort och i olika sammanhang, samt att reflektera över deras konsekvenser.

Jämställdhetsintegrering eller jämtegrering är ett annat sätt, en början för att sedan kunna tänka in fler aspekter. Det är i ljuset av det som arbetet för att upptäcka och undanröja hinder för allas lika möjlighet till delaktighet och inflytande i kulturlivet, ständigt pågår. Det innebär att ha en medvetenhet om och ödmjukhet inför komplexiteten i frågor om hot och trakasserier inom kulturlivet, makt och diskriminering, och att inse att arbetet aldrig

blir färdigt. Det är det värdefullt att utrusta sig med nyfikenhet och mod att testa nya idéer, metoder och förhållningssätt – att våga misslyckas och testa igen.

Uppsala län är en liten del av världen, men i länet ryms erfarenheter, språk, historia och berättelser från många delar av världen. Länet präglas av etnisk, kulturell och språklig mångfald, vilket är en stor tillgång som ska tas tillvara. Kopplingar till andra delar av Sverige och världen berikar och utvecklar kulturlivet i länet på många olika sätt. I möten mellan olika erfarenheter, kulturuttryck och perspektiv sker dynamisk utveckling och nya tankar och kreativitet föds. Offentligt finansierade kulturverksamheter ska ha länets etniska, kulturella och språkliga mångfald som en självklar utgångspunkt i sitt arbete, för att kunna angå och engagera alla i länet.

I Sverige finns *fem erkända nationella minoriteter*: judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. De historiska minoritetsspråken är jiddisch, romani chib, samiska, finska och meänkieli. Gemensamt för minoritetsgrupperna är att de befolkat Sverige under lång tid (samer är även ett urfolk) och att de har en egen religiös, kulturell eller språklig tillhörighet. Myndigheter och offentliga verksamheter har ett särskilt ansvar för att främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur, sitt kulturarv och sitt språk. Det gäller inte minst barns möjlighet att utveckla en kulturell identitet och att använda sitt minoritetsspråk. Region Uppsala samt majoriteten av kommunerna i Uppsala län är dessutom förvaltningsområden för finska, vilket innebär ett utökat ansvar att erbjuda service och främja finsk kultur. Arbetet med att lyfta fram och främja den etniska och kulturella mångfalden i Uppsala län förutsätter en öppen och lyhörd dialog med länsinvånarna och samråd med civilsamhället, inte minst de nationella minoriteternas organisationer.

Ett perspektiv och ett verktyg för att åstadkomma mellanmänniska möten som präglas av ömsesidig respekt och jämlikhet, är *interkulturell dialog*. Utgångspunkten är ett synsätt där identitet och kultur är en ständigt pågående process, som något föränderligt och icke statiskt, något som skapas i möten mellan människor. Interkulturalitet handlar om att dela kunskap och erfarenheter över kulturgränser, med utgångspunkten att olika perspektiv berikar och leder till förnyelse.

Interkulturell dialog handlar om att åstadkomma gränsöverskridande möten med fokus på gemensamma intressen och det som förenar, för att närma människor till varann snarare än att skilja åt. På så sätt kan interkulturell dialog främja integration, den process där människor etableras i samhället samtidigt som samhället förändras utifrån befolkningssammansättningen. Genom upplevelse av konst och kultur sker ständigt interkulturell dialog som öppnar nya föreställningsvärldar. Möten mellan människor främjas genom kulturlivets mötesplatser.

Allas lika rätt till och möjlighet till delaktighet i kulturlivet är en utgångspunkt som ska genomsyra offentligt finansierade kulturverksamheter, på alla områden. Kulturverksamheter ska såväl granska sina egna organisationer och sin personalsammansättning, variationen i kulturutbudet eller verksamheten, samt publiken

eller deltagarna. Rapporter om kulturvanor från Myndigheten för Kulturanalys visar att socioekonomiska skillnader spelar roll för deltagandet i kulturlivet. Trösklarna för att delta i kulturlivet är högre för scenkonstföreställningar med höga biljettpriser och om kultur inte finns tillgängligt i närområdet. Det är lägre trösklar för ett eget kulturutövande i hemmet, som att lyssna på musik eller streama film som kan göras oftare. Ges verkligen alla lika möjligheter till delaktighet och inflytande, eller finns det uppenbara eller dolda hinder för vissa grupper eller individer?

Dessa tre områden – organisation, utbud eller verksamhet, samt publik eller deltagare, kan ses helt separat från varann, men det kan även finnas samband då diskriminerande strukturer på ett område leder till detsamma på ett annat område. Arbetet för lika rättigheter och möjligheter är ett ständigt pågående arbete med en ödmjuk och öppen inställning, med kreativitet och med en strävan efter kunskap och förbättring.

Region Uppsalas prioriteringar 2019-2022:

- Att följa nationella riktlinjer från Statens kulturråd angående tillgänglighet till kulturlivet och funktionshinderspolitiken.
- Att ta med centrala utgångspunkter och tvärperspektiv i uppdrag och överenskommelser som görs med kulturaktörer.
- Anordna mötesplatser för att genom dialog främja integration.

Kultur för, av och med barn och unga

Arbetet med barn och ungas rätt till kultur tar sitt avstamp i FN:s barnkonvention och speciellt i artikel 31 om ”...barnets rätt till vila och fritid, till lek och rekreation samt rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet...”. Även de nationella kulturpolitiska målen betonar barns och ungas rätt till kultur. Genom att uppleva kultur och ägna sig åt eget skapande kan barn och unga behålla och utveckla sin fantasi. De kan ifrågasätta och konkretisera kunskap, skapa mening samt främja sitt självständiga tänkande.

Det finns en stark politisk vilja att stödja barns och ungas kulturutövande och deltagande i kulturlivet. Inom kulturförvaltningarna är det vanligt med särskilda barn- och ungdomskultursekreterare i kommunerna som besitter värdefulla kunskaper. Barn- och ungdomskulturområdet har en stor spännvidd. Små barns behov och utövande skiljer sig från behoven och önskemålen på kulturlivet hos ungdomar och unga vuxna. Därmed skiljer sig de strategiska insatser som görs på kommunal och regional nivå för barn och unga i olika åldrar.

Kultur och bildning genomförde 2017 en kartläggning i länet av ungdomars behov. Ungdomarna påtalade att de saknade lokaler att vara i, att de ville ta plats och synas i det offentliga rummet med sin konst och att det fanns många engagerade inom den moderna spelkulturen i dess olika former och uttryck. Ungdomarna önskade också få möjligheter att prova på att utöva kultur i olika former. Fritidsgårdar, studieförbund, bibliotek och

regionala konsulenter spelar en stor roll kring barn och ungdomars fria tid och möjlighet att utöva kultur. Kultur och bildning lämnar också årliga verksamhetsbidrag till ungdomsorganisationernas regionala nivå.

Satsning: Samverkan för kulturskolorna

Skolbarnen i länets kommuner har möjligheten att delta i ett antal kulturskolor. Musik- och kulturskolor ger en plats för barns möjlighet till eget skapande, möte med olika kulturer samt deltagandet i det lokala kulturlivet. Kulturskolorna är utformade enligt olika lokala profiler. Aktörerna kan vara kommunerna, men i Uppsala ges även stöd till andra aktörer för att bedriva kulturskoleverksamhet, t.ex. studieförbundet Studieförbundet.

I dialoger som Region Uppsala för med kommunerna har kulturskolornas betydelse kommit upp som ett tema med en önskan om samverkan. Viss samverkan sker redan idag mellan den kommunala och regionala nivån. Uppsala Kulturskola i Stenhagen har ett samarbete med Musik i Upplands tre ensembler i en El Sistema-modell för barnen, där musik och sociala aktiviteter kombineras. Även de regionala konsulenterna stöttar och främjar kulturskolorna genom riktad fortbildning för skolans pedagoger vid olika seminarier.

I enlighet med förslagen i Kulturskoleutredningen har Statens kulturråd år 2018 inrättat ett nationellt kulturskolecentrum. Uppdraget är att ansvara för kunskapsutveckling, samverkan och uppföljning samt att fördela bidrag. Man ska även initiera och sprida forskning. Under kommande kulturplanperiod följer Region Uppsala utvecklingen och eventuella förslag på nationell nivå. Kulturskoleutredningen föreslog att regionerna ska ta ett ökat ansvar för en regional samordning av kulturskolefrågor samt att området förs in i kultursamverkansmodellen.

Region Uppsalas satsning på en samverkan under perioden 2019-2022 avser att ta aktiv del i omvärldsbevakning, följa aktuell forskning och initiera kompetensskapande nätverk för erfarenhetsutbyte med kulturskolorna.

Satsning: Kulturbuss även för gymnasieskolor

Verksamheten med *Kulturbuss* fortsätter. Sedan år 2006 erbjuder Region Uppsala länets skolklasser, förskolor och fritidshem möjlighet att under kollektivtrafikens lågtrafiktider resa kostnadsfritt till kultur- och naturaktiviteter som finns angivna enligt en resmålslista. Antalet resande är mellan 15 000 – 20 000 per år för elever och lärare tillsammans. Satsningen på Kulturbuss har utvecklats under åren till att även gälla under lov. En önskvärd särskild satsning är att utvidga konceptet till länets gymnasieskolor, så att möjligheterna ökar för fler unga i hela länet att få ökad tillgång till kulturella resmål.

Främjande av barns och ungdomars delaktighet i kulturlivet

Kapitlet om barn och unga har efter dialoger med många parter kommit att kallas kultur för, av och med barn och unga. Det är viktigt att betona de olika perspektiven på barn och ungas kulturliv, att uppmärksamma barnperspektivet med barnens egna skapande likaväl som deras delaktighet i kulturutbudet och rätt att ta del av kulturaktiviteter på sina egna villkor.

På regional nivå utför Kultur och bildning ett strategiskt arbete för barn- och ungdomskulturen. I nätverket *Kulturkraft* samlas konsulenter, pedagoger och producenter inom områdena litteratur, dans, film, hemslöjd, bild och form, kulturarv, musik och teater. Samtliga är verksamma i organisationer där Region Uppsala är huvudman eller större bidragsgivare. Kulturkraft arbetar både strategiskt och operativt med kultur för barn och unga. Det strategiska arbetet innefattar t.ex. spridning av goda exempel samt bevakning och fördjupning inom olika områden som tillgänglighet, mångfald och jämställdhet inom barn- och ungdomskulturområdet. Det operativa arbetet syftar bland annat till att ge barn och unga möjlighet att ta del av professionell konst och kultur i skolan och på sin fritid. Detta sker bland annat genom seminarier, utbudsdagar och nätverksträffar.

Några av länets kommuner har *Kulturgaranti* som säkerställer barns och ungdomars möjlighet att under skolperioden få möta den professionella kulturen. Kulturgarantin är ett samarbete mellan kultur- och skolförvaltningarna. Uppsala kommun utreder möjligheterna att införa en kulturgaranti. Utöver det har eleverns möte med professionell kultur i skolan utvecklats de senaste åren i och med regeringens satsning på *Skapande skola*. Länets kommuner och flertalet friskolor söker och erhåller statliga medel för Skapande skola. Värt att nämna är även utomhuspedagogiken med sin koppling mellan kulturarv, kultur- och naturmiljöer och som är en särskild pedagogik att tillägna sig skolämnena. Upplandsstiftelsens arbete med *Naturskolan* riktar sig bland annat till skolbarn.

På regional nivå arbetar konsulenter med att stötta och främja kultur i skolan genom studiedagar för skolans pedagoger, biblioteken och kulturskapare samt fortbildning för kulturinstitutioner, kulturskolor, bibliotek, studieförbund och andra intresserade. För att underlätta och säkerställa kvaliteten på aktörer inom kultur i skolan vill Region Uppsala skapa en pedagogbank.

Region Uppsala gör insatser för att stärka barns och ungas kulturvanor och egna skapande på fritiden. Flera av de regionala kulturverksamheterna arrangerar festivaler där unga utvecklas och visar upp sitt eget skapande. Några exempel är Skapa Dans, Focus Filmfestival, Imagine och Unga skrivare. Region Uppsala fördelar även årligen en rad bidrag och stipendier för att stödja barn- och ungdomsverksamhet, t.ex. kulturstipendier för unga mellan 13 och 20 år. Förutom de nämnda bidragen till ungdomsorganisationerna och ungdomsstipendierna delas priset "Årets Uppskattning" ut till en aktör som har gjort betydande insatser inom barn- och ungdomskulturområdet. Inom dansområdet finns

sedan många år tillbaka en satsning för feriearbete inom dans, Danssommartjobbet, som bör utvecklas till fler konstområden för att ungas egna skapande ska utvecklas i länet.

Region Uppsalas prioriteringar 2019-2022:

- Öka dialogen med ungdomar om aktuella kulturfrågor genom samverkan med organisationen Barnombudet i Uppsala län.
- Skapa en pedagogförmedling för att underlätta för skolorna att hitta aktörer för Skapande skola och Kulturgaranti.
- Stödja kommunerna i deras arbete för att möjliggöra feriearbete för ungdomar inom flera konstformer.

Kultur och hälsa

Sedan 1950-talet har landstinget i Uppsala bedrivit kulturaktiviteter för patienter i vården. Det finns en lång och beprövad erfarenhet av kultur i vården liksom kunskaper och traditioner att arbeta vidare med. Runt om i världen har relationerna mellan kultur och hälsa numera uppmärksammats genom att nya forskningsrapporter visat på evidens för kulturens hälsofrämjande effekter och sambandet mellan kultur och hälsa hos individen. Kulturens läkande kraft bygger på individens medskapande och förmågan och önskan att ta ett eget ansvar för sin hälsa genom deltagandet i kulturaktiviteter.

Utgångspunkten för Region Uppsalas arbete med kultur och hälsa är att kulturverksamheter för patienter inte är medicinsk behandling, utan bygger på frivilligheten att ta del av ett sammanhang med kulturella förtecken. Lämpligheten att delta i kulturaktiviteter görs tillsammans av behandlare och patient. Satsningen på kultur och hälsa knyter an till nationella kulturpolitiska mål om att främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor. Vid Lasarettet i Enköping testas en digital plattform för kultur i vården – *Kulturarenan*.

Satsning: Kultur och hälsa

Region Uppsala genomförde under år 2016 en försöksverksamhet med kulturaktiviteter i vården vid två vårdcentraler med en uppföljningsrapport av en oberoende part. Insatser med kultur för att främja hälsan hos asylsökande gjordes även till följd av den stora flyktingvågen hösten 2015.

Under kulturplaneperioden kommer ytterligare satsningar att göras inom kultur och hälsa. Tillsammans med en del andra regioner samverkar Region Uppsala sedan 2017 med Region Jönköping kring Kulturunderstödd rehabilitering genom att bistå med deltagare till kontrollgrupper. Utifrån utvärderingar av olika erfarenheter kommer Region Uppsala att besluta om en handlingsplan och vilka konkreta aktiviteter som arbetet med kultur och hälsa ska omfatta. Det finns t.ex. planer om att utlysa ett särskilt projektbidrag för kulturprojekt vid äldreboenden i länets kommuner. Det finns även möjligheter att

tillämpa olika internationellt prövade metoder som *Shared reading* (deltagarna träffas och läser tillsammans under handledning) och dans för Parkinsonpatienter. Satsningen kan omfatta såväl analog kultur som digitala metoder.

Strategiskt arbete med kultur och hälsa

Kultur kan på ett unikt sätt gå bakom orden. Kulturella uttryck är bärare av nycklar som kan öppna och förändra vårt medvetande på ett djupare plan än vad orden förmår.

Enligt WHO:s definition är hälsa "ett tillstånd av fullständigt fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande, inte endast frånvaro av sjukdom och funktionsnedsättning." Hälsan kan vara en process där människor erfar en känsla av meningsfullhet och sammanhang. Faktorer som påverkar hälsan är enligt Nationella Folkhälsokommittén stress och belastning, socialt stöd och nätverk, arbetssituation, självförtroende, förmåga att ha kontroll över sin tillvaro, hopp samt framtidstro.

Människan är en kännande, tänkande och kreativ individ, som behöver stimulans för båda sina hjärnhalvor. Forskning visar att hjärnans formbarhet kan påverkas när vi upplever kultur. När hjärnan förändras följer en rad effekter som till exempel ökad minneskapacitet, nya kontaktytor mellan hjärnans olika nätverk och därmed ökad möjlighet till nyinlärning. De nationella satsningarna – "Den kulturella hjärnan" vid Karolinska Institutet och "Centrum för kultur och hälsa" vid Göteborgs Universitet – ger möjligheter för regionerna att samlas och ta del av den internationella spetsforskningen om relationerna mellan kultur, hjärna, lärande och hälsa. Kunskapen om vetenskapliga framsteg sprids och upptäckter inom kultur och hälsa kommer berörda beslutsfattare och professioner samt intresserad allmänhet till del.

Region Uppsala arbetar med kulturaktiviteter och kulturprogram i vården och med konstnärlig gestaltning av vårdmiljöer, för att möjliggöra tillgång till kultur för främjad hälsa. Region Uppsala har tidigare genomfört en försöksverksamhet med kulturaktiviteter inom vården. Två vårdcentraler deltog, där patienter med stress, smärta eller lättare psykisk ohälsa erbjöds att ingå i gruppaktiviteter under ledning av kulturpedagoger. Genom ett självskattningsformulär har deltagarna med egna ord fått beskriva vad de tycker. Deltagarna uppskattade aktiviteterna och uttryckte ett önskemål om att verksamheten ska kunna erbjudas till fler. Även kulturpedagogernas erfarenheter har följts upp.

Region Uppsalas Kultur i vården-verksamhet riktar sig till en bred målgrupp. Genom att förlägga kulturprogram till vårdlokaler, caféer och bibliotek ges patienter, närstående och personal ges tillgång till kulturevenemang. Många fria kulturskapare, Musik i Uppland, Upplandsmuseet och studieförbund är på olika sätt engagerade inom Kultur i vården. Region Uppsala driver ett regionalt nätverk för dem som arbetar med Kultur i vården i länet. Region Uppsala är aktiv i det nationella nätverket "Kultur i vården".

I takt med att vi lever allt längre ökar antalet äldre människor i befolkningen. Självklart har denna grupp lika stor behållning av, och rätt till, kultur som alla andra. Både i att se på kultur men även till eget skapande och deltagande. Därför ska äldre ges god tillgång till ett brett kulturellt utbud. För att skapa mer kunskap kring äldres behov av kultur, både som social aktivitet och för att främja hälsan, anordnar Region Uppsala en inspirationsdag vartannat år för personal från vård och omsorgsverksamhet i länets kommuner. Region Uppsala genomför också seminarier, både för personal och för kulturarbetare, kring aktuell forskning och hur den kan omsättas till praktisk verksamhet. Samarbeten sker även mellan förvaltningar inom Region Uppsala, till exempel med Akademiska sjukhusets rehabcentrum.

Efter det stora flyktingmottagandet 2015 gjorde Region Uppsala åren därpå en särskild insats för att genom kultur främja hälsan hos asylsökande och ensamkommande barn. Viss bidragsgivning har gjorts till aktiviteter på boenden och i det offentliga för att bryta isoleringen. Studieförbund och kulturaktörer erhöll arrangemangsstöd för kulturprojekt för målgruppen.

Region Uppsalas prioriteringar 2019-2022:

- Bevaka och delta i forskning med arbetet kring kulturaktiviteter inom vården/kulturunderstödd rehabilitering.
- Anordna inspirationsdag vartannat år för vårdpersonal om kultur för äldre.
- Löpande anordna seminarier om kultur och hälsa.

Folkbildning

I Uppsalaregionen, som så starkt präglas av akademisk miljö, högre utbildning och kvalificerad forskning, framstår begreppet *bildning* betydelsefullt. Bildning mäts inte som utbildning och examina utan utgår i första hand från människans särskilda förutsättningar och önskemål. Därmed inte sagt att bildning och utbildning står i motsatsförhållande till varandra. Den gemensamma nämnaren är en strävan att odla humanistiska värden, inhämta kunskap och förse individen med redskap att utvecklas i ett socialt sammanhang.

I detta sammanhang spelar *folkbildningen* – som är en del av det *livslånga lärandet* – en central roll. Folkbildningen bidrar till kulturutvecklingen i länet och samspelar med såväl det professionella kulturlivet som amatörkulturen.

Folkbildningsrådet har i ett idédokument beskrivit folkbildningens fem kännetecken:

- Lärandet relateras till människans hela livssituation
- Kunskap och bildning har ett egenvärde
- Folkbildningen är fri och frivillig
- Deltagaren är aktiv medskapare

- Samhällsengagemang stimuleras och kanaliseras genom folkbildningens förankring i folkrörelse och föreningsliv

Folkbildningsverksamheten i länet bedrivs av studieförbunden samt Wiks folkhögskola och Nordens Folkhögskola Biskops-Arnö. Samtliga är betydelsefulla aktörer i det civila samhällets kulturliv och samverkan med folkbiblioteken, kulturinstitutionerna, universiteten och det övriga samhället är väl förankrad. Folkhögskolorna erbjuder dels kortare kurser inom en rad olika ämnen, dels terminskurser som kan vara en plattform för vidare studier. I hög utsträckning anknuter kurserna till det estetiska området.

När folkbildningens organisationer presenterar sig är några nyckelord särskilt centrala: *Demokrati, delaktighet, inkludering och egenmakt*. Både studieförbunden och folkhögskolorna betonar vikten av att studiecirkel och folkhögskolekurser är *mötesplatser* för bildning, dialog, kreativitet och social samvaro. På flera sätt stärker folkbildningen det angelägna integrationsarbetet i länet och gör hälsofrämjande insatser.

Folkbildningen verkar inom flera olika konst- och kulturområden. Den präglas av flexibilitet liksom av deltagarnas behov och önskemål. Folkbildningens organisationer fungerar både som kulturproducenter och arrangörer och svarar för ett stort utbud av kulturprogram och evenemang som ofta är tillgängliga för en bred allmänhet.

I Region Uppsala är elva studieförbund verksamma. Studieförbunden samverkar ofta med kommunerna, företrädesvis med kulturförvaltningar och bibliotek, men också med förvaltningar som handhar äldreomsorg, social omsorg och fritidsfrågor. I många fall fungerar de lokala studieförbunden som knutpunkt för samarbetsprojekt och bildandet av nätverk. En tillgång i det lokala kulturlivet är också studieförbundens möjlighet att ställa samlingslokaler, ateljéer, verkstäder och teknik till förfogande vilket bidrar till den kulturella infrastrukturen i länet. De är också av stor betydelse för amatörkulturens möjlighet för människor att delta i kulturlivet och det egna utövandet.

Uppsala Läns Bildningsförbund, ULB, är folkbildningens gemensamma mötesplats i länet och samlar folkbildningsorganisationerna för samverkan, erfarenhetsutbyte och utvecklingsarbete.

Region Uppsalas prioritering 2019-2022:

- Verka för att statens fyra syften med folkbildningen tillgodoses: stärka demokratin; påverka den egna livssituationen; utjämna utbildningsklyftor; öka delaktigheten i kulturlivet.

Wiks folkhögskola

Region Uppsala är huvudman för och driver verksamheten vid Wiks folkhögskola och filialen Uppsala folkhögskola. På Wiks folkhögskola ges ettåriga kurser och flera olika kortkurser. Förutom en rad kurser knutna till det estetiska området anordnas

tolkutbildningar och kurser för dem med syn- och hörselnedsättningar. Allmänna behörighetsgivande kurser och etableringskurser för nyanlända ges vid filialen Uppsala folkhögskola.

Region Uppsalas prioriteringar 2019-2022:

- Etablera verksamheten vid Uppsala folkhögskola i de nya lokalerna i Ultuna.
- Fördjupa och utveckla de estetiska linjerna var för sig och linjeövergripande.
- Delta i utvecklingen av Wikområdet och kulturmiljön i sin helhet i samverkan med Wiks slott och andra intressenter.
- Utveckla möjligheterna att använda det nya, flexibla scenrummet i verksamheten.

Läsfrämjande

Enligt de nationella målen för litteratur- och läsfrämjande ska alla i Sverige, oavsett bakgrund och utifrån vars och ens specifika förutsättningar, ges möjlighet att utveckla en god läsförmåga och ha tillgång till litteratur av hög kvalitet. Med den utgångspunkten har Kulturrådet definierat läsfrämjande ur kulturpolitisk synvinkel och att det handlar om att; göra läsare läskunniga; öppna vägar till litteraturen för den som inte läser; öka tillgången till en mångfald av litteratur på olika språk och i olika format för läsare i alla åldrar; ge fler möjlighet till en konstnärlig upplevelse genom litteratur; ta bort hinder för läsning, bredda en repertoar och stärka läsarens självförtroende och läsaridentitet (ur *Handlingsprogram för läsfrämjande, Statens kulturråd 2014*).

Biblioteken ska lägga särskilt fokus på de prioriterade målgrupper som lyfts i bibliotekslagen: personer med annat modersmål än svenska; personer som tillhör någon av de nationella minoriteterna; personer med funktionsvariationer samt barn och unga, såväl generellt som i tidigare nämnda målgrupper. Kulturrådet nämner också specifikt vikten av att arbeta med barn och vuxna som inte läser, eller som läser i liten omfattning. I samtliga fall bör delaktighet främjas. Regionbibliotek Uppsala kommer under kulturplaneperioden att fortsätta det läsfrämjande arbetet i enlighet med de nationella mål som ställs upp från Kulturrådet och i bibliotekslagen.

Regionbiblioteket kommer fortsatt att fungera samordnande och stödjande för det sektorsövergripande samarbetet *Språknätet*, som samlar bibliotek, barnhälsovård och öppen förskola i arbetet med de minsta barnens språkutveckling. Här läggs en viktig grund för att så många barn som möjligt redan från tidig ålder får möta berättelser, ramsor och böcker.

Regionbiblioteket håller i ett nätverk för länets bibliotekspersonal som arbetar med barn och unga, och här planeras och drivs ett kontinuerligt arbete för såväl metod- som kompetensutveckling inom det läsfrämjande området.

Ny teknik driver på behovet av metodutveckling inom det läsfrämjande arbetet. Den digitala läsningen växer för varje år, och formerna för att ta till sig litteratur blir fler. Tillgängligheten till litteratur växer genom nya tekniker. I det digitala kompetenslyftet som de regionala biblioteksverksamheterna leder 2018–2020 blir det läsfrämjande arbetet en viktig del.

Det finns starka samband mellan barns och vuxnas läsande – läser de vuxna läser barnen. Vuxnas läsning kan stärkas genom biblioteksverksamhet och evenemang kring läsning. Arbetsplatsbibliotek kan öppna vägar till läsningen och till det lokala folkbiblioteket. Men biblioteksverksamhet på arbetsplatser behöver ofta stöd. Därför kommer Regionbibliotek Uppsala under kulturplaneperioden att kartlägga, stödja och utveckla arbetsplatsbiblioteksverksamhet i länet. Ett samarbete kommer att inledas med kommunernas bibliotek, arbetsplatser, studieförbund och fackföreningar.

Region Uppsalas prioriteringar 2019–2022:

- Att inom det nationella digitala kompetenslyftet på biblioteksområdet 2018–2020 koppla läsfrämjande till ny teknik och till arbetet med tillgängliga medier.
- Att stödja metod- och kompetensutveckling samt samverka inom det läsfrämjande området gentemot barn och unga.
- Att i alla läsfrämjande sammanhang lyfta de prioriterade målgrupper som anges i bibliotekslagen.
- Utveckla läsfrämjande och uppsökande biblioteksverksamhet mot vuxna via arbetsplatser.

Civilsamhället i kulturlivet

Civila samhällets organisationer har en betydelsefull roll för att främja en regional kulturutveckling. Föreningsstödet ligger främst på de olika kommunerna genom ekonomiska bidrag, lokalhållning och projektstöd till lokala arrangemang. Det ideella föreningslivet har betydelse för arrangörskap i kommunerna och för amatörkulturens roll.

I *Palett för ett stärkt civilsamhälle* (SOU 2016:13) ges en definition av vad civilsamhället är: ”en arena, skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet, där människor, grupper och organisationer agerar tillsammans för gemensamma intressen”. Utredarna pekade på en kunskapsbrist hos offentliga myndigheter som skapar en bristande förståelse för det civila samhället.

För att stärka dialogen, förståelsen och samverkan med civilsamhällets aktörer inom kultursamverkansmodellen, ingick Kultur och bildning år 2016 ett samarbete med Ideell kulturallians och projektet *Kvalitet i civilsamhällets kultursamverkan* (KICK). Arbetet fortgår kontinuerligt och kontakterna stärktes först med ungdomsorganisationer och etniska organisationer, eftersom det varit svårt att tidigare ta del av deras röster och inspel

trots föreningarnas stora räckvidd och betydande insatser inom kulturlivet. Samverkan kan stärkas genom de metoder som tillägnats genom samarbetet med Ideell kulturallians.

Region Uppsalas prioriteringar 2019-2022:

- Fortsätta samverkan med en mångfald företrädare för det civila samhällets organisationer inom kultursamverkansmodellen.
- Pröva nya metoder för kontakter med det civila samhällets organisationer.

Regional enskild arkivverksamhet

I Uppsala län finns två regionalt finansierade enskilda arkiv, Föreningen Folkrörelsearkivet för Uppsala län och Företagens historia Uppsala län. Dessa ingår i kultursamverkansmodellen och har statliga bidrag.

Propositionen *Kulturarvspolitik*, föreslog att en särskild utredning ska tillsättas om arkivsektorn där också de enskilda arkivens situation uppmärksammas. Utredningens förslag kan ligga till grund för en kulturpolitik för arkivsektorn under mandatperioden 2018–2022.

Föreningen Folkrörelsearkivet för Uppsala län

Folkrörelsearkivets bestånd speglar 150 år av folkrörelser och föreningsliv i Uppsala län. För huvudmannskapet svarar föreningarna själva som medlemmar i den ideella föreningen Folkrörelsearkivet. När en förening bestämmer sig för att leverera sina handlingar till Folkrörelsearkivet så är det till en organisation som står självständig från myndighetsförvaltning och dess lagstiftning. Arkivlokalerna delas med Stadsarkivet vid Fyriskällan intill Stadsbiblioteket i centrala Uppsala.

De enskilda länsarkiven i länet, Folkrörelsearkivet och Företagens historia, är viktiga för att spegla ”den andra historien”, den historia som inte grundar sig på myndighetsutövning. Det källmaterial Folkrörelsearkivet förvaltar belyser folkliga aspekter, minoriteternas, industrialisternas och civilsamhällets historia. Folkrörelsearkivet har en folkbildande uppgift i att upplysa om hur arkiven kan tolkas som källor och i vilket historiskt sammanhang informationen ska förstås. Arkivet ska inom sitt kompetensområde, om folkrörelserna och den regionala historiska utvecklingen i Uppsala län från senare halvan av 1800-talet och framåt, förmedla både en källkritisk medvetenhet och en kontextuell kunskap för källtolkningen och förståelsen av denna historia.

Folkrörelsearkivet är en kulturarvsinstitution och en del av en forskningsinfrastruktur. För såväl yrkesforskaren som amatörforskaren garanteras mångsidighet i insamlingen, autenticitet och god sökbarhet i bevarade handlingar. Ytterst bidrar Folkrörelsearkivet till både kunskapsutveckling, bildning och demokrati.

Att trygga fortsatt nyförvärv av arkiv är en angelägen fråga som kräver resurser för att kunna lösas. Därtill kommer ett utvecklat e-arkivsystem att behövas. Ordnande och sökbarhet är en förutsättning för att arkivet ska utnyttjas för forskning och utåtriktad verksamhet.

Som ideell förening, med andra föreningar som medlemmar, är Folkrörelsearkivet en institution med djupa förgreningar i civilsamhället och denna dubbla position är det viktigt att vidareutveckla. Folkrörelsearkivet ska sträva efter att vidga kretsen av medlemmar med sikte på geografisk spridning och mångfald. Äldre personer är en viktig målgrupp för Folkrörelsearkivet men verksamheten vänder sig också till barn och ungdomar, genom samverkan med utbildningsväsendet. En viktig uppgift är att understödja skolans arbete med historisk och samhällsvetenskaplig kunskap i kombination med informationssökning och källvärdering.

Folkrörelsearkivets prioriteringar 2019-2022:

- Samverka med Uppsala landsarkiv och Uppsala stadsarkiv om värskapet för arkivsveriges stora kongress AVEC (arkivveckan) 2020.
- Organisera verksamheten så att ordnande och förtecknande håller jämna steg med arkivleveranserna.
- Prioritera digitalisering av ålderskänsligt material som till exempel ljudupptagningar.
- Utveckla stödjepunkter för verksamhet i olika delar av länet (bibliotek, kulturhus).
- Bidra till att utveckla Fyriskällan som ett lokalhistoriskt centrum.
- Utveckla den arkivpedagogiska verksamheten för skolor och förskolor och kurser för Folkrörelsearkivets föreningsmedlemmar.

Företagens historia Uppsala län

Företagens historia är en ideell förening vars verksamhetsidé är att ta hand om, ordna och förvalta den historia som företagen i länet avsatt i form av arkivalier, fotografier, filmer, musik och föremål. Uppdraget innefattar också att levandegöra, tillgängliggöra och använda det arkiverade materialet. Arkivlokalerna är belägna i Uppsala Business park.

Arkivet ska vara en naturlig mötesplats för besökare av alla slag där möjlighet finns att diskutera frågeställningar som individen och samhället, jämställdhet, källkritik och det analoga samhället i förhållande till det digitala. Med utgångspunkt från historien, bilder och dokument kan samtal föras om vilken information man kan lita på och hur världen ser ut idag jämfört med tidigare. Arkivet blir då en självklar kunskapskälla som fler kan ta del av. Målgrupper är företagen själva, den intresserade allmänheten, föreningar, forskare, skola, universitet och nyanlända. Nyckelord i sammanhanget är bildning, hållbarhet och källkritiskt tänkande.

Universiteten har noterat att studenter idag tenderar att välja bort pappersbaserade källor i arkiven och i stället baserar forskningen på digitalt material via Internet. Det är därför angeläget att Företagens historia eftersträvar att digitalisera arkivbeståndet. Arkivet arbetar tillsammans med Centrum för Näringslivshistoria i Stockholm för att utveckla fungerande system. Förhoppningsvis kommer digitaliseringen på sikt att öka användningen av det stora arkivmaterialet.

Företagens historia avser också att vara en aktör som arbetar för ökad integration. Avsikten är att i samarbete med SFI-anordnare informera om Uppsalas företagshistoria. En sådan satsning kan bidra till nyanländas känsla av samhörighet med det nya samhället och förståelse för kulturhistorien och rådande normsystem. Arkivet har många exempel på att företagshistorien bygger på arbetskraftsinvandring.

Uppsala Färgmuseum förvaltas av Företagens historia och fungerar som skyltfönster och mötesplats. Uppsala Färgmuseum är skapat av företaget Upsala Färg och består av en intakt färghandel med anor från 1800-talet. Museet är upprustat efter arkivets övertagande och används idag som mötesplats för intresserade besökare. I samband med besök i den anrika museimiljön kan Företagens historia informera om länets företagshistoria, arkivets uppdrag och verksamhet samt väcka intresse för det stora källmaterial som arkivet förvaltar.

Företagens historias prioriteringar 2019-2022:

- Utveckla Företagens historia som mötesplats för frågor rörande företagshistoria, bildning, källkritik och integration.
- Utveckla innovativa lösningar för digitalisering av arkivmaterialet i samarbete med Centrum för Näringslivshistoria.
- Påbörja användningen av den nationella plattformen Alvin för långsiktigt bevarande och tillgängliggörande av digitaliserade samlingar.

UTVECKLINGSOMRÅDE 3: KULTURPLANERING

Mål: En attraktiv livsmiljö i en växande region

Region Uppsala ska verka för en utvecklande kulturplanering

Målet för Region Uppsalas kulturplanering är att länet ska erbjuda en attraktiv livsmiljö.

För att nå målet ska Region Uppsala

- Integrera konst och kultur i det offentliga rummet och främja kultur i samhällsplaneringen
- Öka intresset och förståelsen för konst och kultur som utvecklingsfaktor
- Arbeta för ett rikt kulturliv som kan medverka till att utveckla och stärka länets profil som besöksmål
- Implementera den av Riksdagen antagna kulturarvspolitiken i arbetet

Kulturplanering handlar om samspelet mellan kultur, plats och människor. Kulturplanering innefattar konstarterna, kultur i dess breda bemärkelse, bildningsverksamhet och kulturarv, men också områden som samhälls-/stadsplanering, besöksnäring samt kulturella och kreativa näringar.

Satsningar inom kulturplanering 2019-2022

Under kulturplaneperioden ska Region Uppsala:

- Stödja utvecklingen för en digitalisering på kulturområdet och öka den digitala kompetensen hos länsinvånarna.
- Arbeta för Region Uppsalas övertagande av Gamla Uppsala museum i Upplandsmuseets regi.
- Verka för att kommunernas kompetens inom kulturmiljöområdet stärks så att de nationella kulturmiljömålen kan uppnås.
- I samverkan med berörda parter ta tillvara och utveckla det unika kulturarv som vallonbruksepoken efterlämnat i form av kulturmiljöer som gruvor, gruvsamhällen och järnbruk.

Kultur och regional utveckling

Ett levande och dynamiskt kulturliv är viktigt för människors välbefinnande likaväl som för länets attraktionskraft och utvecklingspotential. Region Uppsala ska skapa förutsättningar för ett gott kulturklimat som gynnar såväl kulturskapare och kulturinstitutioner som invånare i alla åldrar.

Besöksnäringen är betydelsefull för länets utveckling. Uppsala Konsert & Kongress (UKK) drar besökare för konsert- och kulturevenemang liksom för möten och kongresser av olika slag. Ur kultursynpunkt kan den kreativa kärnan vara en reseanledning, t.ex. en konsert, ett kulturhistoriskt landmärke eller ett kulturevenemang, som också faller ut till hotell- och restaurangnäringen. Människors intressen, aktiviteter och miljöer samspekar.

Kulturevenemang av allehanda slag med konserter, teater, dans och festivaler, lockar årligen publik och tillresande gäster. Likaså internationella forskningsmöten och kulturfestivaler såsom gitarr- och kortfilmfestivalerna. En del evenemang äger rum i kulturmiljöer i länet och är betydelsefulla för länets attraktionskraft. Exempel är stora konserter i Botaniska trädgården i Uppsala, i Uppsala domkyrka och i länets övriga kyrkor, samt i bruksmiljöer. Den regionala utvecklingsstrategin anger att utvecklingskraft och kreativitet är betydande för hela regionen. Kreatörer, kulturaktörer och kulturskapare ska beredas olika plattformar där möten kan ske och nya idéer födas. *Kulturella och kreativa näringar (KKN)* ska ges möjlighet att växa och digitaliseringens och teknikens möjligheter ska tas tillvara inom konst- och kulturområdet. Erfarenheten i länet visar att KKN-företag ofta är småskaliga. Region Uppsala lämnar bidrag till organisationer som Coompanion Uppsala län och ALMI för deras arbete att stödja företagsamheten inom t.ex. kulturella och kreativa näringar.

Två betydande kulturmiljöer i länet med internationell ryktbarhet skulle med gemensamma strategiska utvecklingsinsatser kunna förstärkas som besöksmål. Det gäller fornlämningsområdet i Gamla Uppsala och de olika vallonbruken i länets norra del. I bägge fallen behövs långsiktiga handlingsplaner som tar tillvara erfarenheter som gjorts under åren, befintlig kunskap och samordnande krafter som verkar på olika nivåer.

Idag arbetar Region Uppsala med att genom en app tillgängliggöra historiska miljöer för besökare på plats. Tekniken finns vid Gamla Uppsala och Uppsala domkyrka och ska utvecklas till bl.a. slotten vid Skokloster och Wik.

Region Uppsalas prioriteringar 2019-2022:

- Fortsatt utveckling av digital informationsteknik som berikar upplevelsen av besök på utvalda besöksmål i länet.

Konst i det offentliga rummet

Region Uppsalas offentliga konst finns över hela länet: på sjukhusen, vårdcentralerna och tandvårdsmottagningarna, inom psykiatri och habiliteringsverksamheten. Många gånger tar konsten plats utomhus. Kultur och bildning arbetar med konstnärlig gestaltning samt följer den nationella utvecklingen mot stärkta mål för hållbara städer och den sammanhållna politiken för hållbara livsmiljöer för alla. Offentlig konst kan bidra till inkluderande, attraktiva och långsiktigt hållbara miljöer. Till det hör mål för arkitektur-, form och design för hållbara gestaltade livsmiljöer.

Konsten låter oss ta del av andras berättelser och får oss därmed att möta både bekanta och okända sidor av oss själva. Den platspecifika konsten, den som är skapad för en viss plats, aktiverar omgivningen och samspelar med platsen, rummet och alla som rör sig där. Konsten speglar den tid vi lever i och är i ständig förändring. Region Uppsala ska sträva efter att länets invånare genom den offentliga konsten ska få ta del av den samtida konstens olika uttryck och idéer. Genom pedagogisk förmedling förkortas avståndet mellan konstnären och de som tar del av konstverket. Skyltning av verken, visningar och information via digitala verktyg är metoder som ska fortsätta att utvecklas.

Kultur och bildning strävar efter tydlighet och öppenhet i de processer som är knutna till inköp och beställning av konst. Att i utställningsform visa skisser och modeller samt det senaste årets inköp till pågående konstprojekt är ett sätt att ge ännu fler möjlighet att ta del av den offentliga konsten.

Region Uppsalas cirka 20 000 konstverk representerar ett stort konstnärligt, ekonomiskt och kulturhistoriskt värde och är en viktig del av vårt gemensamma kulturarv. Verken skapar tillsammans en bild av den offentliga konstens utveckling från förra delen av 1900-talet fram till idag. Behovet av inventering, tillsyn och underhåll växer ständigt då konstinnehavet ökar. Ett aktivt förebyggande arbete är en förutsättning för att undvika skador.

Region Uppsalas arbete med offentlig konst i vårdmiljö och övriga lokaler, t.ex. för administration, bygger på regeln att motsvarande 1% av byggnadskostnaden anslås av Regionfullmäktige till konstnärlig gestaltning.

Region Uppsalas prioriteringar 2019-2022:

- Upprätta en underhållsplan för utomhuskonst. En plan för inventering av konsten finns och uppdateras kontinuerligt.
- Fortsätta arbeta för att ställa ut och redovisa inköp, skisser och modeller.
- Utveckla pedagogik och förmedling med bland annat digitala plattformar (även som ett led i att arbeta med nya konstformer).

Mötesplatser, lokaler och arrangörer

I dialoger och diskussioner om kulturlivet återkommer ofta behovet av mötesplatser. Mötesplatser kan vara plattformar för erfarenhetsutbyten, gemensamma intressen och spelplatser. Mötesplatser rör å ena sidan *platsen*, å andra sidan att platserna ska fyllas med intressant *innehåll* för deltagarna.

Några viktiga lokalhållare i länet är exempelvis Svenska kyrkan och andra samfund, studieförbunden, Folkets Hus och Parker, Bygdegårdarna och Våra gårdar. Men bristen på adekvata lokaler för professionella kulturarrangemang är fortfarande en aktuell fråga i länet. Det kan ofta handla om brist på yta, teknik, tillgänglighet eller annat som är nödvändigt för att lokalen ska kunna nyttjas för just konstnärlig verksamhet. Behovet gäller framförallt teater, dans och musik men även för andra konstformer samt utrymmen för eget skapande. Under perioden 2019-2022 kommer dock flera kommuner att öppna nya kulturhus och mötesplatser som fylls med nytt innehåll och ger nya möjligheter. Särskilt värt att nämna är länets bibliotek och biblioteksfilialer som årligen har många kulturevenemang och aktiviteter. Heby kommun var först ut i länet med *Meröppet*, att lokalen är öppen fastän ingen personal är på plats. Det har lockat nya besökare.

För att kunna sprida den professionella teatern, dansen, musiken och andra kulturaktiviteter i länet krävs dessutom ett professionellt genomfört *arrangörskap* på det lokala planet. Den mottagande parten i kommunerna är i de flesta fall en ideell verksamhet, vilket i sin tur innebär att det behövs goda förutsättningar i form av ekonomi, administrativt stöd samt förståelse från de professionella producenterna i det gemensamma samarbetet. I flera av länets kommuner är föreningarna åldrande eller så saknas arrangörsföreningar för scenkonst vilket gör det svårt att skapa en regelbunden verksamhet. Samarbete mellan Kultur och bildning, Musik i Uppland, Riksteatern centralt och regionalt samt andra kulturföreningar, är värdefullt för att stärka det lokala arrangörskapet. Det innebär att tillsammans genomföra informativa insatser om arrangörskap till kommunerna och genomföra fortbildningar inom områden som jämlikhet, tillgänglighet och digitalisering, för att stödja de befintliga arrangörerna. Scenkonstkarusellen och Konsertkarusellen kan fungera som verktyg för utveckling av arrangörskapet.

Att ha tillgång till kulturupplevelser på sin hemort bidrar till den kulturella utvecklingen i de mindre orterna i länet. Ur miljösynpunkt är det bra med närhet till arrangemangshoteller. Att med enkla medel rusta upp och se över befintliga lokaler är ett sätt att lösa problemen, ett annat är att bygga om tomma lokaler till så kallade svarta lådor med grundteknik och flexibla publikplatser, som kan inredas efter behov. De kan användas av kulturskola, studieförbund och för professionella föreställningar.

För Riksteaterföreningarna och andra arrangörsföreningar kan det vara av vikt att ha en bas – en hemmascen – i form av en lokal som fungerar för lite större föreställningar och arrangemang. Då kan publiken hitta dit och veta att evenemang sker där regelbundet.

Med många olika kulturverksamheter i lokalen och under olika tider på dygnet skapas en positiv känsla och lokalen blir en naturlig mötesplats för människor.

Region Uppsalas prioriteringar 2019–2022:

- Stödja lokalt engagemang och samarbeta med civilsamhället och länets kommuner, så att nya arrangörsföreningar startar i flera av länets kommuner.
- Genomföra en kartläggning av nuläget gällande lokaler i länet för scenkonst och andra konstformer.
- Genom teaterkonsulenten erbjuda expertstöd från Riksteatern i projektering och genom lokala seminarier.

Digitalisering

Digitaliseringen har på ett par decennier förändrat samhället. Det omfattar allt ifrån hur vi betalar våra räkningar och har kontakt med myndigheter till skolundervisning och socialt umgänge. Hur våra arbetsuppgifter utförs, har förändrats för de allra flesta.

Digitalisering har inte ett egenvärde, utan handlar om de möjligheter som digitaliseringen för med sig. Dels tillkommer vanligtvis rationaliseringsvinster, men för den offentliga sektorn kan den samhällsliga digitaliseringen bidra till förändrade förväntningar från allmänheten kring transparens, kontaktvägar och deltagande. Digitalisering kan också användas för att möjliggöra kultur för dem som har svårt att ta sig till kulturevenemang, t.ex. genom Virtual Reality-teknik för äldre på boenden samt surfplattor vid funktionsvariationer.

Bredband, teknik samt kunskap om handhavande, det vill säga digital kompetens, är en förutsättning för att kunna ta del av digitaliseringens möjligheter. Det finns ett fortsatt digitalt utanförskap som uppgår till cirka 10% av den vuxna befolkningen. Digitaliseringen ställer höga krav på flexibilitet, kontinuerligt lärande och kritiskt tänkande hos användaren. Huvudaktörer för detta livslånga lärande, som kallas medie- och informationskunnighet (MIK), är bibliotek, studieförbund och folkhögskolor.

På kulturområdet har digitaliseringen hittills framförallt använts för att digitalisera analog kultur. Exempel på det är digitalisering av skriftlig kommunikation, samlingar och register samt distribution av film och musik. Kravet på en fri tillgång till data och konstnärliga verk ställs emot krav från upphovspersoner att värna sin rätt till ersättning för sina konstnärliga verk. Samarbeta och delning kommer inte sällan i konflikt med traditionell upphovsrätt, vilket är ett område som behöver belysas och diskuteras mer.

Satsning: Digitalisering

Digitaliseringen möjliggör samtidigt nya kulturella och konstnärliga processer. Utforskandet av de kulturella upplevelser som datorkraft kombinerat med virtuell

verklighet, förstärkt verklighet och/eller artificiell intelligens kan ge, drivs i nuläget till stor del av spelindustrin. Dessa tekniker kan förstås också användas för att levandegöra olika kulturarv, vilket nu utforskas av Region Uppsala. Kultur och bildning söker nu sätt att stödja olika konstformer som även har en utforskande konstnärlig arbetsmetod genom digitaliseringens möjligheter.

Digitaliseringen har skapat helt nya möjligheter till samarbeten och utvecklingen gör att gränserna mellan producent och kreatör, konsument och aktiv deltagare, professionell och amatör blir mer otydliga.

Kultur och bildnings ansvarsområden vad gäller digitalisering hänger samman med Region Uppsalas digitaliseringsstrategi. För att förstå de politiska processerna behövs en kunnskap om medier och information (MIK). Besöksnäring och kulturella och kreativa näringar (KKN) hänger tätt samman med digital teknik.

Region Uppsalas prioriteringar 2019-2022:

- Bidra till att ta tillvara ny teknik och digitaliseringens möjligheter inom kulturområdet i stort och t.ex. inom museiområdet.
- Stödja intern och extern kompetensutveckling som belyser digitaliseringens möjligheter och utmaningar.

Regional biblioteksverksamhet

Inom länet finns kommunala *folkbibliotek* och *regional biblioteksverksamhet* genom verksamheten vid *Regionbibliotek Uppsala*.

Regionbibliotek Uppsala

Folkbiblioteken är nav i länets litteratur- och kulturliv. Folkbiblioteken är betydelsefulla demokratiska mötesplatser, där länets invånare har fri och jämlik tillgång till litteratur, informationsresurser och kultur. Regionbibliotek Uppsala ska i enlighet med bibliotekslagen främja samarbete, verksamhetsutveckling och kvalitet för länets folkbibliotek. Detta sker till exempel genom samordning, processledning, metodutveckling och handledning. Kommunbibliotekens behov, den regionala kulturplanen, den regionala biblioteksplanen samt bibliotekslagen utgör grunden och tar ut riktningen för Regionbibliotekets arbete.

Regionbiblioteket främjar samverkan mellan kommunbiblioteken, men är också en kontaktyta mellan bibliotek, civilsamhälle och andra aktörer. Exempel på det sistnämnda är barnhälsovården (för att öka kunskapen om små barns språkutveckling hos föräldrar och andra vuxna) och folkbildningen. Regionbibliotek Uppsala samverkar med övriga läns- och regionbibliotek i landet och med Kungliga biblioteket i frågor om kvalitet, uppföljning av biblioteksplaner samt i olika satsningar.

Regionbiblioteket har under föregående kulturplaneperiod väsentligt stärkt sin samverkan med forskning, och därigenom medverkat till flera studier som gett värdefulla perspektiv på praktiskt biblioteksarbete. Under kommande kulturplaneperiod kommer denna samverkan att fortsätta.

Under åren 2018-2020 pågår den nationella satsningen *Digitalt först med användaren i fokus*, som syftar till att i ett första steg höja den digitala kompetensen hos landets bibliotekspersonal så att de i sin tur kan vara en aktiv aktör för att höja kompetensen hos invånarna. Bakgrunden är att den digitala utvecklingen accelererar och att det därför krävs en långsiktig satsning för att kontinuerligt utveckla invånarnas digitala kompetens. Folkbiblioteken utgör lokala noder i satsningen, och under kulturplaneperioden kommer Regionbiblioteket att arbeta aktivt med att planera, samordna och stödja detta arbete; både i form av kompetens- och verksamhetsutveckling.

Folkbibliotekens breda och mångfacetterade uppdrag avspeglar sig också i Regionbibliotekets arbete, som sträcker sig över områden som språkutveckling, läs- och litteraturfrämjande, biblioteksrummets utformning (fysiskt såväl som digitalt), mångspråk, digitalisering samt litteraturen som konstform. Genomgående arbetar Regionbiblioteket i sina olika projekt och satsningar med perspektiven jämställdhet, tillgänglighet och inkludering.

Sjukhusbiblioteket vid Akademiska sjukhuset i Uppsala är en del av Regionbibliotek Uppsala. Bibliotekets verksamhet når såväl patienter och deras anhöriga som sjukhusets anställda, och erbjuder tillgång till information, litteratur och kultur samt fungerar som mötesplats. Verksamheten sker dels i biblioteksrummet, dels genom uppsökande verksamhet ute på avdelningarna. Fokus under kulturplaneperioden är att sjukhusbibliotekets verksamhet ska nå fler potentiella användare.

Regionbibliotek Uppsalas prioriteringar 2019-2022:

- Medverka i *Digitalt först med användaren i fokus*.
- Vidareutveckla språkutvecklingen hos barn genom *Språknätet* genom att pröva nya metoder för att nå de minsta barnen och deras vuxna.
- Utveckla läsfrämjande verksamhet, genom att stödja kommunbiblioteken med metod- och verksamhetsutveckling för att i högre utsträckning nå tonåringar och unga vuxna.
- Stärka och utveckla sjukhusbibliotekets verksamhet med målet att nå fler användare.

Kulturarv och kulturmiljöer

Kulturarv är ett komplext begrepp som innefattar materiella kulturprodukter i form av kulturlandskap, fornlämningar, artefakter, byggnader och miljöer liksom idéer, språk, kunskaper, berättelser, traditioner, sedvänjor, musik, dans och andra immateriella uttryck som tidigare generationer eller vi själva skapat och som vi tolkar och betraktar som en gemensam kulturell bas. Kulturarvet är inte statiskt utan förändras ständigt i tid och rum, beroende på samtidens uppfattning. Kulturarvet är inkluderande och stärker demokratin.

Kulturarvet kan bidra till god livsmiljö och kulturell välfärd och vara en resurs i samhällsbygget. Det kan även bidra till en långsiktigt hållbar utveckling, såväl socialt och ekonomiskt som miljömässigt. Ofta samverkar kulturarvet med naturlandskapet, där även naturen kan vara en del av kulturarvet, såsom att hålla landskapet öppet samt det biologiska kulturarvet.

Den under 2017 antagna kulturarvspolitiken syftar till att det gemensamma kulturarvet blir en angelägenhet för alla människor, så att det offentliga samtalet vidgas och fördjupas samt att medskapande och engagemang främjas. Region Uppsala vill tydliggöra kulturarvets betydelse i den regionala utvecklingen och implementera det nya politikområdet på olika nivåer.

Sveriges ratificering av Unescos konvention om tryggheten av det immateriella kulturarvet har bidragit till en större medvetenhet om kulturarvets immateriella dimension och dess konkretisering i form av förteckningar (Institutet för språk och folkminnen). Den levande nyckelharpsstraditionen och knutmassofirandet vid tjugondedag jul i nordöstra Uppland är exempel på immateriella kulturuttryck i Uppsala län.

Kulturmiljö kan enklast beskrivas som en del av det vidare begreppet kulturarv. I en kulturmiljö avtecknar sig spåren av mänskliga aktiviteter under tidernas lopp. Några exempel på kulturmiljöer i Uppsala län är hällristningsområdet i Boglösa, fornlämningsområdet i Gamla Uppsala med storhögar och gravfält, de många kyrkomiljöerna med kyrka, kyrkogård, prästgård och inte sällan sockencentrum, jordbruksnäringens kulturmiljöer med byar, gårdar, hus och odlingslandskap, storgodsens landskap med slotts- och herrgårdsanläggningar, gårdar och torp, den omfattande järnhanteringen miljöer såsom gruvor, masugnar och järnbruk samt städerna Enköping, Uppsala, Öregrund och Östhammar, stadsmiljöerna som helhet och enskilda delar.

Kulturmiljöfrågorna är tvärssektoriella och berör många politikområden och verksamheter. För att kulturmiljöaspekternas potential ska realiseras krävs tidig inkludering i samhällsplaneringens processer – lokalt, regionalt och nationellt.

Riksdagen har beslutat om att införa nationella mål som ska styra de statliga insatserna på kulturmiljöområdet och samtidigt inspirera och vägleda politiken i kommuner och regioner. De nationella kulturmiljömålen ska främja:

- ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas,
- människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön,
- ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser,
- en helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tas till vara i samhällsutvecklingen.

Kulturarv och kulturmiljöer kan bidra till god livskvalitet och därmed öka länets attraktionskraft. Ett övergripande ansvar för tillsyn, vård, kunskapsuppbyggnad och information delas i länet mellan länsstyrelsen, kommunerna och Upplandsmuseet. Länsstyrelsen är den myndighet som tillser att kulturmiljölagen efterföljs och att känsliga kulturmiljöer värnas och vårdas.

Hembygdsrörelsen, med ett regionalt förbund och cirka 80 lokala föreningar spridda över länet, är en viktig aktör som på ideell basis arbetar med att vårda, tillgängliggöra och informera om kulturarvet och lokala kulturmiljöer.

Uppsala läns rikedom på kulturarv och mångfalden av skyddsvärda kulturmiljöer utgör en resurs i besöksmålsutvecklingen med sikte på såväl de egna invånarna som tillresande besökare från när och fjärran. Ett flertal kulturmiljöer, som till exempel Gamla Uppsala, Vendelbygden, Vallonbruken, Linnéminnena och Uppsala domkyrka, har internationell lyskraft.

Wik

Kulturmiljön Wik, ett par mil söder om Uppsala, är belägen vid målarfjärden Ekoln. Slottet uppfördes som försvarsborg under senmedeltiden. Det så kallade Stenhuset och ett flertal byggnader från olika tider samt en omgivande park och kulturlandskap förmedlar en mångfasetterad historia om människor, makt, krig och vardag på platsen. Wik ägs och förvaltas av Region Uppsala och är ett populärt besöksmål. Där möts bildning, konferensverksamhet, folkhögskolans korta och långa kurser, rekreation med sommarens badliv och parkens natur- och kulturupplevelser. För att få underlag till en långsiktig utveckling av Wikmiljön krävs en strategisk kulturmiljöplan för utemiljön. Ett kulturmiljöprogram, som tjänar som förstudie till kulturmiljöplanen, har påbörjats 2017 och slutförs under 2018.

Upplandsstiftelsen är en viktig samarbetspartner i utvecklingen och tillgängliggörandet av viktiga besöksmål, t.ex. Wik. Det är en komplex miljö som tydligt illustrerar samspelet mellan höga natur- och kulturvärden. Det är angeläget att sprida kunskap om Wikmiljön och ytterligare utveckla platsens potential och tillgängligheten.

Region Uppsalas prioriteringar 2019-2022:

- Fortsatt samverkan med Upplandsstiftelsen för utveckling av Wikparken som tillgängligt besöksmål för natur- och kulturupplevelser.
- Verka för att kulturarvspolitiken får genomslag i länet och bidrar till att kulturarvet blir en angelägenhet för alla, så att det offentliga samtalet vidgas och fördjupas samt att medskapande och engagemang främjas.
- Beakta och sprida kunskap i länet om de nationella kulturmiljömålen.
- Stödja bildandet av ett forum för kulturarvs- och kulturmiljöfrågor där representanter för Upplandsmuseet, länsstyrelsen, kommunerna och regionen regelbundet möts för information, diskussion och erfarenhetsutbyte.
- Sprida kunskap om och utveckla kulturmiljön Wik som attraktivt besöksmål och som plats för bildning, möten, rekreation, natur- och kulturupplevelser samt utarbeta en långsiktig kulturmiljöplan.
- Uppmärksamma det unika kulturarv som vallonbruksepoken efterlämnat och mångfalden av kulturmiljöer i form av gruvor, gruvsamhällen och järnbruk.

Satsning: Gamla Uppsala museum

Gamla Uppsala museum är beläget strax intill fornlämningsområdet med gravhögarna och drivs idag av Riksantikvarieämbetet. Sedan några år tillbaka pågår en diskussion om att överföra ansvaret för driften till Region Uppsala i Upplandsmuseets regi. En plan har tagits fram som visar hur verksamheten skulle organiseras, vitaliseras och intensifieras. En bärande tanke är också att all ny kunskap om Gamla Uppsala som kommit i dagen de senaste åren ska presenteras på ett attraktivt sätt i nya, moderna utställningar, som t.ex. tar vara på digitaliseringens möjligheter. Ett syfte med denna stora satsning är att parallellt utveckla besöksmålet Gamla Uppsala som även inkluderar kyrkomiljön och friluftsmuseet Disagården.

Satsning: Stärka kommunerna i kulturarvsarbetet

För att statens nya kulturarvspolitik ska få genomslag i regionen och de nationella kulturmiljömålen bli möjliga att uppnå behöver kompetensen inom området stärkas på flera nivåer, bland annat i kommunerna. En modell kan vara att ge uppdraget till kommunantikvarier, med särskilt ansvar för kulturmiljöfrågorna i ett par, tre kommuner. Ansvaret för arbetsledning och uppföljning bör ges till Upplandsmuseet som också kan erbjuda ett kollegialt sammanhang.

Satsning: Vallonbruken

Järnmalmen, skogen och vattenkraften i norra Uppland gav förutsättningar för den järnhantering som formade ett stort antal järnbruk. Varje bruk var ett samhälle med välplanerad struktur för produktion, representation, bostäder och omsorg. Värningen av vallonerna på 1600-talet, tillförde smideskunskap som bidrog till näringens blomstrande utveckling. Epoken som varade under tre sekler, gick i graven i början på 1900-talet när det svenska järnet inte längre efterfrågades. Idag är de välbevarade, och i flera fall intakta bruksmiljöerna ett stycke svenskt kulturarv och tillika omistliga kulturmiljöer. Det saknas

idag en strategi för att ta vara på de olika uppländska vallonbrukens potential. En sådan ska tas fram i samverkan under perioden.

Regional museiverksamhet

Inom museiväsendet finns ett länsmuseum med regionalt uppdrag och som ingår i kultursamverkansmodellen, Upplandsmuseet. Utanför modellen lämnar Region Uppsala även verksamhetsbidrag till Medicinhistoriska museet tillsammans med Uppsala universitet.

Upplandsmuseet

Upplandsmuseet är länets kulturhistoriska museum och tillika ett levande kunskapscentrum för länets kulturhistoria. Samverkan är en självklar arbetsform och länsmuseets regionala verksamhet stärker den kulturella infrastrukturen. Upplandsmuseet ska spegla en levande och engagerande kulturhistoria som kommuniceras och görs tillgänglig för alla. Till denna kopplas frågor om nutid och framtid med utgångspunkt från en kritisk och vetenskaplig grund. Tillsammans bildar detta en viktig demokratisk plattform i samhället. Verksamhetens ledord är Kunskap – Inspiration – Reflektion. Museet är organiserat i åtta funktionellt uppdelade avdelningar/ansvarsområden: forskning, samlingar, arkeologi, kulturmiljö, kommunikation, hemslöjd samt gemensamma kansli- och museitekniska funktioner. Huvuddelen av verksamheten, forskningen och samlingarna speglar museets tre profilmråden: jord, järn samt samhälle och makt.

Verksamheten utgår alltid från Upplandsmuseets värdegemenskap och alla människors lika värde. Målgrupper för verksamheten är länets invånare, med särskild prioritering av barn och unga samt tillresta besökare.

Upplandsmuseets publika verksamhet bedrivs på flera olika arenor såsom museets huvudbyggnad Akademikvarnen och museivåningen på Walmstedtska gården i Uppsala, museets friluftsmuseum Disagården i Gamla Uppsala och i samarbete med olika kulturinstitutioner och skolor i hela länet. Modern informationsteknik och digitaliseringens nya möjligheter är viktiga arbetsverktyg i museets strävanden att finna nya kanaler i verksamheten. Upplandsmuseets arbetar aktivt med hemsida och sociala media för att vara tillgängligt för så många som möjligt och föra dialog med omvärlden. Den publika verksamheten är omfattande och består bland annat av utställningar, pedagogik, visningar, kurser, konferenser, föreläsningar, rådgivning, konsultation och publiceringsverksamhet. Beträffande den pedagogiska verksamheten är det angeläget att möta utbildningsväsendets behov och anpassa utbudet till de nya läroplanerna. Mot bakgrund av den nya kulturarvspolitiken vill Upplandsmuseet profilera sig som central kulturarvsinstitution i länet och kulturmiljöfrågorna har hög prioritet. Upplandsmuseet ger expertråd och kunskap om det byggda kulturarvet till allmänhet, föreningar, fastighetsägare och kommuner. Museet samverkar med länets kommuner

genom utredningar och analyser inför detaljplaneläggning och översiktsplaner samt genom att svara på remisser i plan- och bygglovsärenden. Museet bistår också Länsstyrelsen med underlag i kulturmiljöfrågor genom yttranden, samråd och besiktningar.

Upplandsmuseets trovärdighet vilar på en stark forskningsinriktning och hög vetenskaplig kompetens inom museets ämnesområden. En rad stora forskningsprojekt, samtliga inom museets tre profilområden, drivs i samarbete med universitet och högskolor, finansierade med medel från olika forskningsråd.

Museets fundament, dess omfattande bild- och föremålssamlingar belyser länets kulturhistoriska utveckling från forntid till nutid. Museet förvaltar, ordnar och vårdar samlingarna för att de ska kunna vara tillgängliga för alla. Samlingarna förvaras i moderna magasinslokaler i Morgongåva, Heby kommun.

Upplandsmuseets tillgänglighetsarbete baseras på ledorden jämställdhet, demokrati och mångfald. Tillgänglighetsaspekten innebär att museet arbetar för allas rätt till kultur och kunskap. I fokus står fysisk tillgänglighet men också digital tillgänglighet och möjlighet att söka information och kunskap i samlingarna genom exempelvis Digitalt Museum. Upplandsmuseet arbetar även med den psykosociala tillgängligheten som syftar till att alla besökare ska få ett bra bemötande, känna sig trygga och respekterade i mötet med museet. Upplandsmuseet arbetar aktivt med jämställdhets- och mångfaldsfrågorna och uppmärksammar perspektiven klass, kön, generation, etnicitet, sexuell läggning och funktionsvariation. Ett mål är att synliggöra mångfalden i samhället och säkerställa att den implementeras i museets forskning, samlande och utåtriktade verksamhet. Den uppländska hembygdsrörelsen är en stark och aktiv folkrörelse som idag organiserar 81 hembygdsföreningar och 600 enskilda medlemmar, totalt ca 15 000 personer med intresse för kulturarvsfrågorna. Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund är en av Upplandsmuseets stiftare och länsmuseum svarar för hembygdsförbundets kansli, ekonomi, medlemsregister, förlag, föreningsservice och fastighetsförvaltning.

Upplandsmuseets prioriteringar 2019-2022:

- Fortsätta digitaliseringen av museets samlingar samt slutföra digitaliseringen av museets topografiska arkiv.
- Skapa en ny insamlings- och gallringsplan för samlingarna som tar hänsyn till direktiven i den nya museilagen.
- Utveckla arbetet med tillgänglighet, jämställdhet och mångfald när det gäller Upplandsmuseets forskning, samlande och utåtriktade verksamhet.
- Vidareutveckla Upplandsmuseets pedagogiska verksamhet för och med barn och unga.
- Utveckla Upplandsmuseets ställning som central kulturarvsinstitution i länet med hög kompetens inom kulturmiljöområdet.

Hemslöjdsfrämjande verksamhet

Hemslöjdskonsulenterna i Uppsala län har Upplandsmuseet som huvudman. Konsulenterna arbetar både operativt och strategiskt med att stärka, utveckla och förnya hemslöjden i länet ur ett kulturarvs-, närings- och hållbarhetsperspektiv. Med specialkunskap inom hemslöjdsområdet fungerar konsulenterna som strateger, samordnande part och resurs för länets intresserade invånare, slöjdutövare – såväl professionella som hobbyslöjdare, föreningar och organisationer.

Myndigheten för kulturområdet Hemslöjd på nationell nivå, Nämnden för Hemslöjdsfrågor, erbjuder läns hemslöjds konsulenterna information, utbildning och samordning inom slöjdområdet samt möjlighet att söka projektmedel en gång per år.

Hemslöjd är en kulturform i ständig rörelse och utveckling. Begreppen do-it-yourself, gerillaslöjd och makers illustrerar riktningar i tiden. Hemslöjd, slöjd och konsthantverk engagerar många människor i alla åldrar, kursledare, skolelever, lärare och vårdtagare. Många av länets invånare tar del av slöjden genom kurser, fortbildningar, utställningar, marknader, mässor och ”prova på-tillfällen” av olika slag, liksom inom vården.

Hemslöjdsverksamhet är inte sällan kopplad till ett aktivt föreningsliv inom t.ex. hemslöjdsföreningar, hembygdsföreningar, kulturföreningar och grupper som träffas regelbundet. Samarbetet med civilsamhällets olika aktörer är en viktig del av verksamheten. Ett flertal studieförbund har kurser inom slöjdområdet. Via sociala medier träffas grupper regelbundet kombinerat med möten i verkliga livet.

I strävan efter att nå nya målgrupper och etablera nya mötesplatser är samverkan en viktig del. Samarbete över konst- och kulturområden, i dialog med nya partners på nya och oväntade platser, bidrar till att göra slöjden synlig i samhället. Ett utökat samarbete med Wiks folkhögskola är ett sätt att stärka samverkan inom länet.

Även samverkan över länsgränserna är angelägen och berikande. Erfarenheterna är mycket goda av samverkansprojekt inom näringsområdet mellan Uppsala, Örebro, Västmanland, Dalarna och Gävleborg. Även nationella samarbetsprojekt växer sig allt starkare, t.ex. frågor som rör hanteringen av ull.

Hemslöjdens prioriteringar 2019-2022:

- Skapa tillfällen runt om i länet då slöjdverksamheten leder till möten mellan människor oavsett kön, ålder, kulturell bakgrund eller funktionalitet.
- Genom kursverksamhet och ”prova på-tillfällen”, med särskild satsning på barn och unga, nyanlända och personer med funktionsvariationer, ta vara på kulturarvet och beprövad kunskap om traditionella slöjdmaterial och tekniker.
- Stimulera de kulturella och kreativa näringarna genom att stärka konsulenternas stödfunktion gentemot slöjdföretagare. Utveckla en digital kanal för presentation av slöjdföretagarna.

- Vidareutveckla slöjden för barn och unga genom bland annat Skapande skola-projekt och konceptet Slöjdklubbar samt erbjuda slöjdtillfällen för unga vuxna.
- Verka för att slöjd blir ett valbart ämne i Kulturskolan i några av länets kommuner.

KULTURSAMVERKAN

Mål: Tydliga strukturer för ökad regional samverkan

Region Uppsala ska stärka en inkluderande samverkan med länets olika kulturaktörer

Målet för Region Uppsalas samverkan är en ökad och strategisk regional samverkan.

För att nå målet ska Region Uppsala

- Samverka med länets kommuner
- Samråda med det professionella kulturlivet och kulturinstitutionerna
- Samråda med professionella kulturskapare
- Samråda med representanter för det civila samhället
- Samråda med nationella minoriteter
- Ha en hög grad av samverkan med länets olika kulturaktörer
- Bidra till att det strategiska samarbetet inom kulturområdet präglas av respektfull dialog och delaktighet

I detta kapitel beskrivs hur Region Uppsala avser att satsa på långsiktiga och strategiska former för dialoger, samverkan och samråd med viktiga kulturaktörer.

Satsningar på kultursamverkan 2019-2022

Under kulturplanepreioden ska Region Uppsala:

- I samverkan med andra kulturaktörer utveckla aktiva mötesplatser i Uppsalaregionen, t.ex. minst ett större Kulturting.

Regionala mötesplatser för dialog

De dialoger som hålls om den regionala kulturverksamheten sker huvudsakligen genom Region Uppsalas kulturnämnd samt genom dess förvaltning Kultur och bildning. Kultur och bildning arrangerar nätverk, mötesplatser och dialogtillfällen och håller kontakten med många olika aktörer.

Gemensam agenda

Samverkan har blivit ett modeord för offentliga verksamheter. Det beror på att komplexa samhällsproblem kräver fler kompetenser och perspektiv för att belysas och öka den organisatoriska förmågan att finna lösningar. Samverkan kännetecknas av att handlingar sker utifrån en *gemensam agenda*, även om var och en kan agera utifrån sin särskilda roll. Effekterna av ett gemensamt arbete kan ge flerfaldigt tillbaka.

Nyckelbegrepp för samverkan

Ur dialogerna på politisk nivå och med tjänstemän kan följande nyckelbegrepp för den gemensamma samverkan identifieras.

Region Uppsalas prioriteringar 2019-2022:

- *Uppdrag:* Kulturnämnden avser att under kulturplaneperioden teckna årliga överenskommelser med de bidragsmottagare och kulturinstitutioner som ingår i kultursamverkansmodellen, vilket innebär att formulera tydliga ömsesidiga och skriftliga uppdrag.
- *Mod:* Samverkan inom de olika sammanhang som Region Uppsala anordnar ska präglas av en öppenhet som inger deltagarna modet att framföra synpunkter som kan främja samverkan och utveckling till nytta för länets kulturliv.
- *Tillit:* I det gemensamma erfarenhetsutbytet ska deltagarna kunna känna tillit i samverkan, för att bidra till att nå bästa möjliga gemensamma resultat.
- *Trygghet:* Deltagare och aktörer ska känna trygghet i samverkansprocessen och i beslutsfattandet genom att Region Uppsala ska eftersträva transparenta beslutsprocesser under kulturplaneperioden.

Satsning: Kulturting

Region Uppsala har samverkat med flera andra regioner i arrangerandet av ett årligt Kulturting. Under dialogerna inom länet har ett behov framkommit av en fördjupad samverkan med viktiga kulturaktörer inom Uppsala län. Ett sätt att stärka strukturerna är att minst en sådan större mötesplats arrangeras med gemensamma insatser under kulturplaneperioden.

Samverkan med kommunerna

Region Uppsala samverkar med länets åtta kommuner genom ett Regionalt Forum. Under forumet har inrättats ett *Regionalt samråd för kultur* för politiska företrädare i kulturfrågor. Teman för den politiska dialogen har beslutats till att vara ett kulturliv med internationell lyskraft, utveckling av fysiska mötesplatser och att utveckla barn och ungas möjligheter att skapa och delta i kulturlivet. Kulturnämnden för även andra politiska dialoger med kommunerna, t.ex. inför framtagandet av kulturplaner. I samverkan med kommunerna har följande prioriteringar föreslagits:

Region Uppsalas prioriteringar för kultursamverkan med kommunerna 2019-2022:

- Ta länets ansvar för handläggning av kultursamverkansmodellen
- Arrangera erfarenhetsutbyten inom kultursektorn med olika teman
- Möjliggöra interkommunal samverkan
- Samverka kring turnéverksamheterna för att sprida kultur till hela länet
- Undersöka möjligheter för att driva gemensamma utvecklingsprojekt
- Stå för omvärldsbevakning och kunskapsspridning från aktuell forskning
- Värna om långsiktighet i relationer och planering

Tjänstemanna-KIL

De så kallade Tjänstemanna-Kilarna har arrangerats av Kultur och bildning sedan flera årtionden tillbaka och är ett chefsnätverk för länet. KIL står för *Kultur i Länet*. Sedan kultursamverkansmodellen infördes har kulturplanernas innehåll och resultat återkommande diskuterats där, liksom en rad andra kulturfrågor. Dessa arrangeras 5-6 gånger om året. Här möts regelbundet kommunernas kulturchefer, chefer för *det professionella kulturlivet* genom kulturinstitutionerna, civilsamhället och folkbildningen. Mötena har olika teman och workshops och är tillfällen för formella och informella dialoger som ofta ligger till grund för att finna ytterligare samarbetsformer.

Politisk KIL

Politisk KIL arrangeras av Kulturnämnden 1-2 gånger per år och är en gemensam mötesplats för politik och kulturliv. I Kilen ingår politiska företrädare från kommunerna samt styrelserepresentanter från centrala kulturinstitutioner i länet. Även tjänstemän deltar i Kilarna.

Höstdialog med kulturinstitutionerna

Region Uppsalas kulturnämnd genomför varje höst dialoger med styrelserna för de kulturinstitutioner som erhåller verksamhetsbidrag inom kultursamverkansmodellen inför kommande verksamhetsår. På tjänstemannanivå förs även årliga diskussioner med övriga kulturorganisationer som erhåller årliga verksamhetsbidrag samt med de studieförbund som erhåller årliga verksamhetsbidrag från Region Uppsala.

Interregional samverkan

Region Uppsala samverkar med andra närliggande län för att utveckla konstater och metoder, t.ex. i nätverk inom konsulenternas främjandeverksamhet. Under perioden avser Kultur och bildning att utöka den interregionala samverkan i olika sakfrågor som kan

gynna den gemensamma konst- och kulturutvecklingen på ett sätt som gynnar också Uppsala län.

Dialog på nationell nivå

Region Uppsala deltar i möten på nationell nivå, t.ex. med Kulturdepartementet och Kulturrådet, samt följer utvecklingen av kultursamverkansmodellen på statlig, regional och kommunal nivå. Uppsala län var t.ex. ett av de län som utvärderades i Kulturskottets rapport *Är samverkan modellen?* (2015/2016:RFR4). Rapporten konstaterade bland mycket övrigt att modellen har lett till fler samtal, nya kontakter och att dialogerna vitaliserat samarbetet (s. 14). Det goda samtalet är ledstjärna för Uppsala läns fortsatta samverkansprocess.

Samråd med kulturskaparna: Kulturskaparrådet

För dialogerna med de professionella kulturskaparna har sedan 2012 det så kallade Kulturskaparrådet träffats. Rådet är konststartsövergripande, formaliserat och arvoderas enligt rekommendation om konsultativt arbete. Medlemmarna representerar de fria kulturskaparna och lämnar särskilt synpunkter på villkoren för kulturskaparna att verka i Uppsala län. Rådet fungerar även som remissinstans för den regionala kulturplanen. Under kommande kulturplaneperiod planeras möten ca 3-4 gånger per år.

Samråd med civilsamhället

Möten med civilsamhället arrangeras årligen. Mötesstrukturen ser olika ut. Samverkan sker med Ideell kulturallians i Stockholm och tidigare genom KICK-projektet (*Kvalitet i Civilsamhällets Kultursamverkan*), för att öka kvaliteten i dialogerna. Projektet rapporterades genom ett särskilt metodverktyg för att samråda med civilsamhället inom kultursamverkansmodellen. Särskilt är det av vikt att ta hänsyn till de sex principerna för att bidra till långsiktighet och kontinuitet i relationen mellan deltagarna (självständighet och oberoende; dialog; kvalitet; långsiktighet; öppenhet och insyn; mångfald). Formerna för samråden har genomförts i olika varianter och metoderna kommer att prövas och tillämpas vid nya möten under kulturplaneperioden.

En särskild samrådsform är den med företrädare för de *nationella minoriteternas sammanslutningar*. Inför framtagandet av kulturplanen inleddes ett gemensamt samråd med de fem nationella minoriteterna om kulturfrågor, där även Länsstyrelsen i Stockholm medverkade vid ett första tillfälle. Minoriteterna kommer fortsatt att bjudas in till gemensamma möten, enligt önskemålet från deltagarna. Vad gäller användningen av statsbidragen för finskt förvaltningsområde kommer särskilt samråd att hållas med den sverige-finska minoriteten inför val av insatser och evenemang.

Barn och ungdomars perspektiv

Kultur och bildning kommer att ta tillvara barns och ungdomars perspektiv på olika kulturfrågor. Det ska ske genom samverkan med Barnrättsombudet för Region Uppsala. En prioritering är att under kulturplaneperioden arrangera en gemensam konferens på temat barn- och ungdomskultur. Från regionalt håll görs löpande insatser för att anordna kompetensutveckling och omvärldsbevakning för befintliga nätverk och för dem som möter barn och ungdomar i kulturlivet i Uppsala län.

Genomförande och uppföljning

Region Uppsala ansvarar för genomförande och uppföljning av regionala uppdrag till kulturverksamheterna, liksom för fördelningen av de statliga verksamhetsbidragen. Det är Kulturnämnden och Kultur och bildning som driver och koordinerar arbetet. För att åstadkomma resultat av skrivningarna kommer kulturplanen liksom tidigare att brytas ner i handlings- och aktivitetsplaner, som följs upp årligen. Regionfullmäktige fastställer även årliga indikatorer för samtliga nämnder och förvaltningar. I övrigt vilar ansvaret på samtliga samverkansparter.

Kommunikation

Det är väsentligt att Region Uppsala säkerställer en god *kommunikation* i de delar som rör kultursamverkan. En god kommunikation ökar möjligheterna för en mångfald av perspektiv på kulturfrågorna och att de som önskar ska få en möjlighet att kunna delta i aktuella dialoger, samtal och debatter som föregår besluten.

Region Uppsalas prioriteringar under perioden 2019-2022:

- Ta fram en pedagogisk populärversion av den regionala kulturplanen för allmänheten.
- Ta fram årliga kommunikationsplaner.
- Genomföra en kartläggning av vilka digitala kanaler som bäst kan nyttjas för samverkan.
- Förbättra förmågan att kommunicera beslut och resultat från kulturplanens satsningar och prioriteringar.

För mer information:

Kultur och bildning

www.regionuppsala.se/kultur

Ansökan om stöd för anläggning av konstgräs

Fotbollsektionen

Kultur och fritidsförvaltningen
Östhammars Kommun

Ansökan om stöd för anläggning av konstgräs på Östhammars Sportklubbs Idrottspark i Östhammars tätort

Sammanfattning

Östhammars Sportklubb Fotboll och Harg-Östhammar Fotbollsörening har en omfattande senior och ungdomsverksamhet.

Det är stor konkurrens om träningstider på den enda konstgräsplanen som finns i kommunen och det är även svårt och nästan omöjligt att få träningstider i Frösåkershallen då fotboll klassas som utomhusidrott.

Östhammars Sportklubb Fotboll vill därför hos Östhammars Kommun ansöka om ekonomiskt, tekniskt och maskinellt stöd samt hjälp med utformning av bidragsansökningar för att genomföra en förstudie/projektering av att anlägga en fullstor konstgräsplan med godkänd belysning på ÖSK:s egna anläggning Idrottsparken i Östhammar.

Utifrån resultatet av förstudien vill vi finansiera en konstgräsanläggning med medel som söks från olika instanser.

Bakgrund

Tankarna på att anlägga en fotbollsplan med konstgräs har funnits under många år i Östhammars Sportklubb.

En ansökan om bidrag till förstudie/projektering lämnades 2013 till Föreningslyftet i Östhammars kommun. Ansökan avslogs med motivering att en förstudie/projektering inte gav något mervärde för idrottsverksamheten. ÖSK har en annan uppfattning då en förstudie är en förutsättning för att ta fram nödvändiga underlag för att söka bidragsmedel, bygglov och vilket grundarbete som krävs.

Då vi kände att vi inte fick det förväntade stödet för att skapa grunden för att anlägga en konstgräsplan så gick luften ur engagemanget. Dessutom pågick många andra ideella bygg- och renoveringsprojekt på idrottsparken och när vi nu nått i mål med dessa så är det aktuellt att ta upp frågan om att anlägga en konstgräsplan i Östhammars tätort igen.

Östhammars kommun och fotbollsöreningar

I Östhammars finns 12 föreningar som bedriver fotbollverksamhet för både barn/ungdomar och seniorer. (Almo BK, Film SK, Gimo IF FK, Gräsö IF, Gräsö-Norrskedika IF (GNIF), Hargs IK, Harg-Östhammar FF (HÖFF), IFK Dannemora/Österby, Norrskedika IF, Olands FF, Upplands-Ekeby IF och Östhammars SK.)

Samtliga föreningar bedriver sin huvudsakliga verksamhet på egna anläggningar utom GNIF och HÖFF som nyttjar sina moderföreningars anläggningar.

Endast i Östhammar finns en kommunägd anläggning som delvis nyttjas av ÖSK:s yngsta lag.

Genom föreningarnas engagemang med egna anläggningar slipper kommunen anlägga planer med omklädningsrum mm som kräver omfattande skötsel och underhåll. De skötselbidrag som föreningarna erhåller från kommunen finansierar en del av anläggningsskötseln som utförs med hjälp av stora ideella krafter i föreningslivet. Det är en bra affär för kommunen att föreningarna på sina anläggningar bedriver meningsfull sysselsättning för barn och ungdomar vilket har ett stort socialt värde.

Östhammars Sportklubb, Harg-Östhammar FF, Hargs IK

Östhammars Sportklubb Fotboll bedriver idag en omfattande fotbollsverksamhet för ungdomar och seniorer på Idrottsparken i Östhammar som ägs av Östhammars Sportklubb (ÖSK).

Fotbollsverksamheten för herrseniorer bedrivs i ett samarbete med grannföreningen Hargs IK (HIK) och tillsammans har man bildat den gemensamma föreningen Harg-Östhammar FF (HÖFF).

Fotbollsverksamhet 2017

ÖSK och HÖFF har en omfattande verksamhet som engagerar många spelare, ledare, föräldrar och övriga supportrar. Värt att nämnas är också det integrationsprojekt som HÖFF förtjänstfullt bedrivit de senaste åren. I tabellen nedan redovisas antal deltagare och sammankomster i verksamheten under 2017.

Verksamhet ÖSK + HÖFF		
Lag	Antal spelare	Antal sammankomster 2017
Pojkar/Flickor 11	25	10
Pojkar/Flickor 10	30	15
Pojkar/Flickor 09	20	21
Pojkar/Flickor 08	18	35
Flickor 07/06/05	35	52
Flickor 02/03/04	27	70
Damslag	29	103
Pojkar 07	17	35
Pojkar 06	18	40
Pojkar 05	20	55
Pojkar 04	16	75
Pojkar 03	16	82
P01/02 Kombinationslag ÖSK/HÖFF	20	72
HÖFF A		
HÖFF B	70	177
HÖFF C		
SUMMA	361	842

Tränings- och matchmöjligheter

Under fotbollssäsongen sker träning och matcher för damer och ungdomar på ÖSK:s Idrottspark och den s k ungdomsplanen invid Frösåkershallen. Herrseniorerna delar upp sin verksamhet mellan Idrottsparken och Tallarna i Harg som är Hargs IK:s fotbollsanläggning.

Fotbollssäsongen startar tidigt på våren innan gräsplanerna är klara att beträda. Inomhus i Östhammars sporthallar är det svårt att få tider eller att hallarna är för små för att bedriva fotbollsträning för 15-25 spelare per träningstillfälle. Genom tiderna har försäsongsträning bedrivits på grusplanen men det är svårt att hålla planen i sådant skick att det ger bra förutsättningar för spelarna. På senvintern och tidig vår är temperaturen oftast så låg att planen är frusen och när våren har fått fäste så torkar planen ut så att den även då blir hård och dammig. Dessa förutsättningar gör att ungdomarna avstår från träning.

På senare år har möjlighet skapats att träna på konstgräs i Gimo. Det är många kommunlag som konkurrerar om tiderna där och kostnaderna per timme är hög. Detta har inneburit att HÖFF istället valt att lägga en del träningar i Hallstavik där bättre och fler tid erbjudits. Svårigheter har funnits att organisera dessa resor då många av spelarna saknar körkort.

Då seriespelet för både seniorer och ungdomslag oftast startar i slutet av april är inte gräsplanerna i Östhammar spelbara vilket innebär att våra lag inte har möjlighet att förbereda sig för seriespel i den omfattning som vi önskar.

Miljöpåverkan och Säkerhet

Med den höga trafikintensiteten och för årstiden (vinter-vår) riskfyllda väglaget så finns en olycksrisk att transportera ungdomarna flera mil för att få möjlighet att träna på konstgräs. Dessa resor innebär risker i trafiken, är kostnadsdrivande och ger onödig negativ påverkan på miljön.

Träning på frusna hårda grusplaner ökar skaderisker.

För att motverka frysning och att behålla fuktighet i grusbädden krävs att större mängder salt måste spridas ut på planen.

Konstgrässets inverkan på miljön och hälsofara har varit föremål för diskussion de senaste åren. Det har gjorts ett stort antal studier men ingen forskning har visat att gummigranulat på konstgräsplaner medför någon hälsofara. En undersökning har genomförts av ECHA (European Chemicals Agency) där de bedömer riskerna för användare och de som arbetar med skötsel som mycket små.

Nuvarande anläggning med naturgräs belastar miljön genom användande av gödningsämnen och genom gräsklipparens avgasutsläpp och det är alltid en risk att arbeta med tunga gräsklippningsmaskiner med roterande knivar.

Även konstgräs kräver viss användning av motordrivna maskiner men vår bedömning är att miljöpåverkan blir betydligt mindre än vid naturgrässkötsel.

I år har det varit högaktuellt med låga grundvattennivåer och risk finns att det även i framtiden blir bekymmersamt med vattentillgången. På Idrottsparken har vi en egen brunn för bevattning men det är inget försvar när det gäller grundvattennivån. Konstgräs ger en betydande minskad användning av vatten genom minskat bevattningsbehov.

På konstgräsplaner används idag oftast gummigranulat som fyllnadsmaterial. Granulatet är inte det bästa materialet ur miljösynpunkt. Det sker ständigt en utveckling när det gäller material för

konstgräsplaner och nya miljövänliga produkter kommer med all säkerhet att utvecklas och under en projektering så väljs väg för material. Arvsfonden som ger bidrag till konstgräsplaner har antagit riktlinjer för ansökningar gällande anläggning av konstgräs. Svenska Fotbollsförbundet har rekommendationer som kortfattat beskrivs i bilaga 1. För att ha möjlighet att erhålla bidrag från arvsfonden är kravet att följa Naturvårdsverkets och Svenska Fotbollsförbundet råd och rekommendationer vid gummigranulatanvändning.

Arbetsuppgifter på IP

Nuvarande arbeten med planskötsel som gräsklippning ett 2-3 ggr/vecka, bevattning, gödsling, dressning och kritning av planer (11-manna, 9-manna och 7-manna) behövs inte alls eller i mycket mindre omfattning för en konstgräsyta.

Detta innebär att resurser kan frigöras för andra underhållsåtgärder på anläggningen.

Andra intressenter

En konstgräsplan med belysning skapar även möjlighet för andra intressenter att hyra in sig för fritidsaktiviteter under senvinter/vår och sen höst då gräsplaner ej är användbara.

- I Östhammar planeras en utbyggnad av skol- och fritidsverksamheten och trycket kan antas komma öka på platser där idrottsverksamhet kan bedrivas.
- Ytterligare en konstgräsplan i Östhammar skulle avlasta planen i Gimo och ge fler alternativ för fotbollsföreningarna i Östhammars kommun.
- Att förlänga fotbollssäsongen med konstgräsplan med godkänd belysning ökar också möjligheten för ÖSK att ta emot föreningar från andra kommunen på träningsläger.
- Användningen behöver inte bara fokusera på fotboll utan även annan idrotts- och fritidsverksamhet kan bedrivas på en konstgräsanläggning.
- Anläggningen kan bli en attraktiv fritidssysselsättningsmiljö för det lokala näringslivets anställda.

Levande idrottsplats

För att skapa bästa möjliga förutsättningar för våra spelare och för våra föreningar att utvecklas gör vi bedömningen att en konstgräsplan med elbelysning är nödvändig även i Östhammars tätort.

Vi vill ha en levande idrottsplats som kan vara en naturlig samlingsplats för ortens ungdomar och en konstgräsplan bedömer vi vara en av förutsättningarna för detta.

- Tidig start av fotbollssäsongen på våren, förlängd säsong på hösten leder till ökad aktivitet och sysselsättning för ortens ungdomar
- Aktivitet på kvällstid under den mörkare delen av säsongen med hjälp av arenabelysning
- Anläggningen kan bli en attraktiv plats där ungdomar kan få en meningsfull sysselsättning.

Verksamhet på IP

Idrottsparken är hjärtat för fotbollsverksamheten i Östhammars tätort. Förutom att erbjuda idrottsutövning så har ÖSK en lägergård som ger möjlighet att erbjuda övernattnings för lag som spelar cup eller har träningsläger. Anläggningen nyttjas i stor omfattning och det sker ett ständigt utvecklings- och underhållsarbete för att svara upp mot verksamhetens önskemål och krav. Ett arbete som till största delen bedrivs av ideella krafter inom föreningen.

2016 färdigställdes en nybyggnation med tre omklädningsrum för spelare och domare samt ett klubbbrum. Byggnationen genomfördes över 90 % av egna ideella resurser och var egenfinansierad utan lån eller bidrag.

2017 totalrenoverades cafeterian och även där utfördes arbetet av egna ideella resurser. Renoveringen finansierades med egna medel samt ett ekonomiskt bidrag från Riksidrottsförbundets idrottslyft.

Även en mindre Multi Arena (näridrottsplats) har anlagts på IP under 2017 i samverkan med IBK Östhammar. En anläggning som är öppen för alla och som skall uppmuntra till spontanidrott.

Förutom den idrottsverksamhet som bedrivs i föreningen visar all utveckling av IP att vi har en framåtanda, vilja och kunskap att genomföra stora projekt och stora arbetsinsatser utan att äventyra föreningens ekonomi.

Vad är vinsten med att anlägga en fotbollsplan med konstgräs?

- Vi kommer att kunna erbjuda våra ungdomar en betydligt längre och "säkrare/roligare" fotbollssäsong.
- Vi kommer att kunna erbjuda de övriga föreningarna i kommunen möjlighet att träna/spela på konstgräs.
- Vi kommer att kunna erbjuda skolan möjlighet att hyra in sig för fritidsaktiviteter.
- Vi kommer att kunna erbjuda ungdomar att bedriva spontanidrott när inte organiserad verksamhet bokats upp planen.
- Vi kommer att kunna erbjuda andra föreningar träningsläger tidigare på säsongen.

Förstudie/Projektering

Att starta upp och anlägga en fotbollsplan med konstgräs och belysning är för en förening med ideella resurser ett stort, svårt, komplicerat och ekonomiskt riskfyllt projekt.

Svenska Fotbollsförbundet har givit ut rekommendationer när det gäller konstgräs och belysning och en sammanställning redovisas i bilaga 1.

För att få rätt utgångsvärden och vilka krav som ställs på markuppbyggnad, schaktning mm krävs en förstudie med en geoteknisk undersökning. Förstudien skall redovisa en kostnadsuppskattning, förslag på fullständig finansiering, tidplan samt besvara ett antal frågeställningar beträffande entreprenad, upphandling och drift.

I förstudiearbetet bör också ingå att arbeta fram en finansieringsplan som innefattar att ta fram underlag och påbörja bidragansökningar från andra möjliga instanser samt starta upp ett finansieringsarbete.

Stora delar av förstudiearbetet kräver professionella arbetsinsatser som är kostnadskrävande. Mindre delar kan arbetas fram av egna ideella resurser.

Hur finansierar vi en förstudie? Vi hoppas att Östhammars Kommun kan gå in med ekonomiskt, tekniskt och maskinellt stöd samt att hjälpa till med ansökningar från exempelvis Leader Upplandsbyggd och andra instanser som kan ge ekonomiskt stöd.

Vi vill påpeka att kommunen har ett intresse i att delta i markundersökningen vid Idrottsparken då det för ett antal år sedan lades ned dagvattenledningar tätt intill fotbollsplanen.

Det stöd som vi hoppas få skall användas till en förstudie för att etablera en fotbollsplan med konstgräs försedd med elbelysning på nuvarande Idrottspark i Östhammar som ägs och förvaltas av ÖSK.

Som bidragssökande står ÖSK men ytterligare två idrottsföreningar finns med i samverkan och som drivande krafter, HIK och den gemensamma föreningen HÖFF.

Alla tre föreningarna ser nyttan med att anlägga en konstgräsplan med godkänd belysning i Östhammar.

Finansiering

Att anlägga en konstgräsplan för fotboll med godkänd belysning innebär ett stort ekonomiskt åtagande för en ideell förening och vi uppskattar kostnaden till 5-6 miljoner kronor.

För att ekonomiskt kunna klara ett projekt av denna omfattning krävs finansiering från olika instanser som ger bidrag för dylika projekt. De flesta instanserna kräver att arbetet inte har påbörjats, att detaljerad investeringskalkyl för projektet finns framtagen, ritningar, arbetsbeskrivning och äganderättshandlingar samt att det finns ett godkänt bygglov.

Tänkt finansiering:

- Leader Upplandsbyggd
- Svenska fotbollsförbundets anläggningsfond
- Arvsfonden
- Riksidrottsförbundet Idrottslyftet
- Föreningslyftet
- Sponsorer
- Östhammars Kommun
- ÖSK egeninsats (ideella arbetstimmar)
- ÖSK egen insats (ekonomisk insats)

Tidplan

En tänkt tidplan för vårt projekt är att genomföra ovan beskrivna förstudie/projektering under 2018.

Efter att ha säkrat finansiering kan upphandling och färdigställande av konstgräsplanen ske under 2019.

Bygglov

För delar av projektet att anlägga en konstgräsplan för fotboll med godkänd arenabelysning kommer troligen ett bygglov att krävas. ÖSK önskar få ett beslut att bygglov kommer att beviljas innan en projektering/förstudie inleds. Detta för att inte utsättas för kostnader som inte ger något anläggningsvärde.

Bidragsansökan

I ett första steg gällande förstudie/projektering ansöker Östhammars Sportklubb Fotboll om ekonomiskt, tekniskt och maskinellt stöd samt hjälp med utformning av bidragsansökningar.

I steg två som fastställs utifrån resultatet från steg ett avses att anlägga en konstgräsplan med belysning under förutsättning att finansieringen är klarställd.

För Östhammars Sportklubbs Fotbollsektion;

Jessica Smedjegård
Ordförande, ÖSK Fotbollsektion

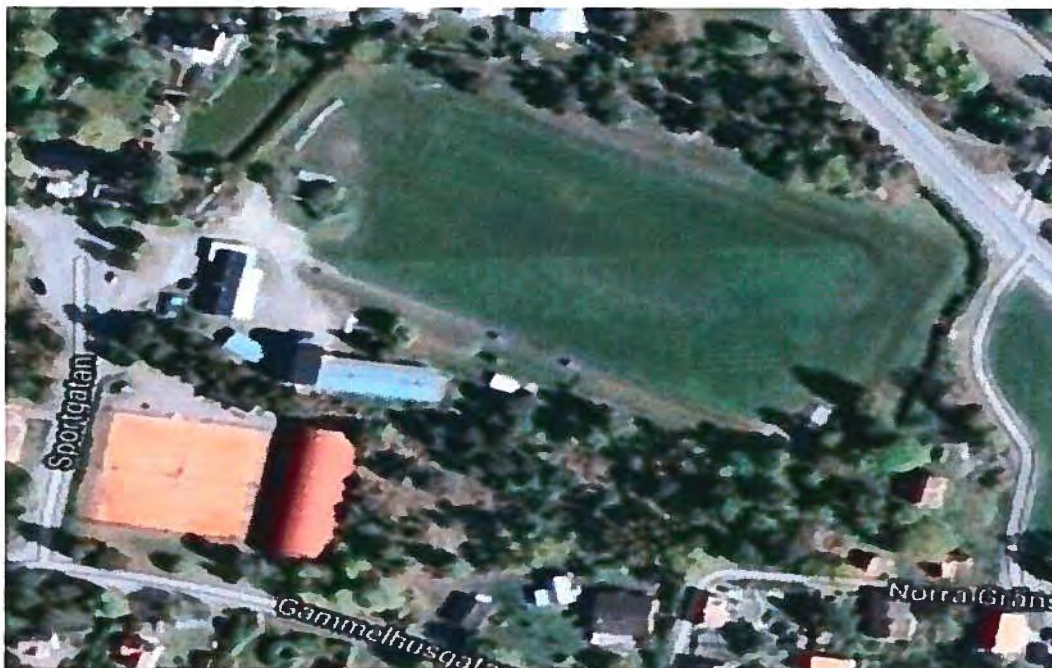
Tomas Bendixsen
Ledarmot, ÖSK Fotbollsektion

Stefan Lindgren
Medlemsrepresentant, ÖSK Fotbollsektion

Bilaga 1

Foto på hur området på Östhammars Sportklubbs Idrottspark ser ut idag.

Bilaga 2

Svenska Fotbollsförbundets rekommendationer

- Viktigt att planen kan nyttjas för spontanfotboll
- Planstorlek, spelmått 65 x 105 meter med totalmått för konstgräsyta 71 x 111 meter. För elitfotboll bör spelmåttet 68 x 105 meter eftersträvas med totalmått för konstgräsyta 74 x 111 meter.
Om konstgräsytan kan breddas ytterligare utöver 74 meter eller förlängs utöver 111 meter ger det bra möjligheter för uppvärmning i direkt anslutning till planen. För att väntande lag ska ha möjlighet till uppvärmning och spontanfotboll är det en fördel om en mindre yta kan anläggas i anslutning till planen, men avskilt med stängsel eller liknande.
- Ytor runt planen anpassas till omgivande mark med beaktande av krav för tillgänglighet även för rörelsehindrade.
- Gummigranulat som hamnar utanför planen ska återföras. Asfalterade ytor för att lägga snö på bör finnas. Detta gör att granulat kan samlas upp efter att snön tinat och återanvända det. Tänk på att avvattnings från dessa ytor bör kopplas mot planens ledningar för avledande av dagvatten.
- Dränering kan utformas med dränledningar i planens längdriktning med högpunkt i mitten av planen. Principen för dränerande och ytavvattnande ledningar är att de binds ihop till ett slutet system och leds till en brunn där det kan placeras eventuella filterlösningar och mäta kvalitén på dagvatten och fånga upp granulat, innan det leds vidare till dagvattenssystemet.

- Eftersom kraven på jämnhet av spelytan är stor, får det inte förekomma någon framtida sättning eller tjällyft på planen. En geoteknisk undersökning bör utföras av underliggande jord inom tänkt anläggningsområde. Denna geotekniska undersökning ska belysa följande:
 - Fastställa vilka jordarter som finns på olika nivåer
 - Bestämma jordens egenskaper beträffande bärighet, tjälfarlighet och infiltrationskapacitet (dräneringsförmåga)
 - Fastställa eventuella risker för framtida sättningar med hänsyn till belastningar förorsakade av uppfyllnad, transporter, belastningar av belysningsfundament samt förslag till åtgärder för förhindrade av sättningar
 - Bestämma grundvattennivån
 - Undersöka förekomst av berg och sten
- Krav på markuppbbyggnad, schakt, fyllning och packning utförs enligt föreskrifter för hårdgjorda ytor i Anläggnings-AMA.
- Ett sviktlager, sk Pad ligger under konstgräset. Paden kan fås i olika tjocklekar ca 8 - 40 mm beroende av system. Det finns olika typer av sviktpad såsom platsgjuten prefabricerad, spårad och dräneringspad.
För planer med pad, kan bra spelegenskaper erhållas med 13 respektive 15 mm fyllnadsmaterial, men för planer utan pad krävs ett tjockare lager fyllnadsmaterial för att uppnå motsvarande spelegenskaper. De olika fyllnadsmaterialen som finns är olika typer av gummigranulat, termoplast samt organiska fyllnadsmaterial som kork, bark och kokos.
- Godkända konstgrässystem med produktdeklaration samt tester av spelegenskaper finns att utläsa i Svenskt certifikat eller FIFA certifikat. Dessa kan konstgräs-leverantörerna delge er. En förteckning över godkända leverantörer d v s de som har minst ett konstgrässystem testat enligt det svenska certifikatet finns på www.svenskfotboll.se under anläggning.
- Bevattningsanläggning erfordras normalt inte för spel på konstgräs men om sådan utförs kan man kyla ned konstgräset under heta sommandagar eftersom speciellt svart gummigranulat fångar solvärmen.
- Planen bör förses med belysning för att optimera nyttjandet.
- Om man installerar ett markvärmesystem fungerar det aldrig som en snösmältningsmaskin. Nederbörd i form av snö skall tas bort från konstgräsplanen manuellt med speciella maskiner för konstgräs.
- Konstgräs erfordrar kontinuerlig skötsel- och underhåll för att bibehålla kvalitén. Av största vikt är att leverantörernas drift- och underhållsinstruktioner följs fullt ut.
- Läggnings av tomrör för el- och signaledningar för dagens behov med en väl tilltagen reserv för framtida behov.
- Markhylsor sätts fast i marken för hörnstolpar.
- Svenska fotbollsförbundet har rekommendationer för planering och projektering av belysning.